

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK 27-774-528(497.4Solkan)"1757"

Prejeto: 2. 10. 2014

Župnija sv. Štefana v Solkanu in njen katapan iz leta 1757 (drugi del)

VOJKO PAVLIN

dr. zgodovinskih znanosti

Arhiv Republike Slovenije, Zvezdarska 1, SI-1127 Ljubljana

e-pošta: vojko.pavlin@gov.si

Izvleček

Članek prinaša objavo drugega dela katapana solkanske župnije iz leta 1757, ki se v prvi vrsti posveča cerkvenim opravilom solkanske duhovščine in finančnim obvezam župnijske cerkve sv. Štefana. Znotraj teh je posebna pozornost namenjena dobrotnikom solkanske cerkve, kar je bilo nekdanj jedro tovrstnega vira.

Abstract

THE PARISH OF ST. STEPHEN IN SOLKAN AND ITS »CATTAPANO«
(LITURGICAL CALENDAR) OF 1757 (PART 2)

Published in this article is the second part of the 1757 »cattapano« of the Solkan parish which deals primarily with church obligations of the clergy of Solkan and with the financial commitments of the Parish Church of St. Stephen. The »cattapano« of 1757 pays special attention to church benefactors of the Solkan parish church. In fact, information on church benefactors was the original reason for the compilation of such historical sources.

Ključne besede:

katapan,
župnija Solkan,
župnijska cerkev
sv. Štefana,
solkanska
duhovščina,
cerkveni
dobrotniki

Key-words:

cattapano,
parish of Solkan,
Parish Church of
St. Stephen,
clergy of Solkan,
church
benefactors

Prvi del solkanskega katapana¹ sledi koledarskemu letu z bogoslužnimi opravili, njegovo nadaljevanje pa se v največji meri podrobneje posveča solkanski duhovščini v povezavi s finančnimi obveznostmi, ki jih je imela cerkev sv. Štefana do solkanskih »beneficiatov« in tudi do laikov, ki so opravljali cerkvene naloge. Deloma se katapan dotakne izdatkov podružničnih cerkva, predvsem cerkve sv. Janeza Krstnika v Čepovanu. Kot je bilo že izpostavljeno v prvem delu, je čas nastanka katapana tesno povezan s spremembami ustroja župnije Solkan. Goriški nadškof Karel Mihael Attems je prav v letu 1757 dokončal proces ustanavljanja kuratnih kaplanij (Ravnica, Grgar, Bate, Čepovan, Trebuša, Pevma in Štmaver),² kar je prineslo nekaj sprememb v porazdelitvi financ solkanske cerkve. Inseriran prepis dekreta goriškega nadškofa³ priča o ukinitvi kooperature (kaplanije) na sedežu župnije, saj so precej pastoralnih nalog prevzeli kuratni kaplani. Tudi k izdelavi seznama solkanske duhovščine,⁴ kakor so ga lahko razbrali iz tedaj dostopnega župnijskega arhiva, je vodila želja po vpogledu v število solkanskih duhovnikov.⁵ Dragoceni so tudi podatki o dobrotnikih solkanske cerkve. Z njimi se katapan sploh začne, v nadaljevanju pa prinaša še kakšen prepis mašne ustanove, da bi osvežil spomin na obveznosti in finančne koristi solkanskih beneficiatov. Zaključek katapana⁶ se kar nekoliko »zgraža« nad zanemarjanjem določenih bogoslužnih dolžnosti, čeprav je bil očitno razlog za to v nepoznavanju starega (prvega)⁷ solkanskega katapana, ki je bil nekaj časa založen med papirji družine Milost.

Solkanski »beneficiati«

S tem pojmom zaobjame katapan pravzaprav vse duhovnike, ki so v župniji opravljali bogoslužne in druge naloge in za to prejeli dohodke od solkanske župnijske cerkve sv. Štefana. V novoveški veliki župniji so dušnopastirsko delo (vsaj od leta 1569)⁸ praviloma opravljali štirje duhovniki. Do srede 18. stoletja je bil župnik na čelu »dvojne župnije« Gorica-Solkan, v kateri je imela Gorica prvenstvo. Res je sicer, da je eden od najbolj izpostavljenih, Janez Krstnik Križaj (župnik od 1662 do 1702), dal sezidati dvorec – »Palač« – v bližini nekdanjega solkanskega župnišča,⁹ toda goriško-solkanski župniki praviloma niso rezidirali v Solkanu in so za solkanski del župnije imenovali namestnika, vikarja. Zaradi velikosti župnije sta vikarju pomagala dva duhovnika: primisarij/primzar/zgodnik¹⁰ (*primissarius*) in kooperator/duhovnik pomočnik/kaplan (*cooperator*).

¹ ŽAS, *Cattapano della parrocchia di s. Stefano in Salcano*; mikrofilman in shranjen v PANG, Mikrofilmi, V – 12, št. 7: Katapan cerkve sv. Štefana v Solkanu z zač. vpisom l. 1757. Prvi del objave v Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 329–346.

² Podrobneje gl. Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 330–334.

³ ŽAS, *Cattapano*, p. 24–26.

⁴ ŽAS, *Cattapano*, p. 21–24.

⁵ Seznam je s pridom izkoristil Vinko Paljk (Paljk: Iz cerkvene zgodovine Solkana, str. 102–105).

⁶ ŽAS, *Cattapano*, p. 32–33. V originalu ta zaključni del katapana ni paginiran in je bil bržkone dodan nekoliko pozneje.

⁷ Tako ga izrecno imenuje ta (drugi) katapan, ko se na kratko spomni prihodkov solkanskega primisarija (ŽAS, *Cattapano*, p. 27–28). Ni znano, ali je še ohranjen, in če je, kje bi se nahajal. Verjetno je bil prvi katapan napisan še v 17. stoletju (gotovo pred letom 1707), najbrž v drugi polovici, kajti omenja se Kostanjevica kot romarska pot.

⁸ Prim. ŽAS, *Cattapano*, p. 22. Ta sprememba bi bila lahko povezana z morebitno ustanovitvijo goriške župnije šele sredi 16. stoletja (Höfler: *Gradivo za historično topografijo predjožefinskih župnij*, str. 113); zanimivo je, da so v tem obdobju (leta 1566) zgradili novo župnijsko cerkev.

⁹ Vidmar: Dvorec Palač, str. 84.

¹⁰ O možnem slovenjenju imena gl. Paljk: Iz cerkvene zgodovine Solkana, str. 104. France Baraga uporablja izraz zorničar (Baraga: *Župnija Miren skozi stoletja*, str. 196).

Primisarija so – za razliko od vikarja in njegovega kooperatorja – po katapanu sodeč izvolili Solkanci sami, potrdil pa ga je nadškof.¹¹

Takšna duhovniška slika se je torej obdržala do sredine 18. stoletja, ko je v ponovno samostojni solkanski župniji prevzel župnijsko vlogo goriški kapitelj in so bile ustanovljene kuratne kaplanije. Vendar pa, čeprav je bila z nadškofovskim dekretom kooperatura ukinjena, »*suppressa, destructa et ad nihilum redacta, ac si numquam fuisset*«, tako da od nje »*non resti ne nome, ne officio, ne beneficio*«, je nadškof Attems vikarju za boljši nadzor v celotni župniji ter v pomoč pri pastoralnem delu v Solkanu in bližnjih krajih Kromberk, Loke in Blanča, vseeno dovolil vikarju imeti svojega kaplana.¹² Vsebina katapana iz leta 1757, ki sicer beleži ta premik, prikazuje bolj stanje pred njim, kakor se je zasidralo v dolgem »baročnem času«.

Prikaz udeležbe solkanskih duhovnikov in bogoslužnih pomočnikov pri cerkvenih opravilih po katapanu cerkve sv. Štefana¹³

dan	dogodek	kraj	cerkev	duhovniki	laiki
sv. Marko	računi	Solkan	sv. Štefan	župnik vikar primisarij kooperator	kantor mežnar
sv. Luka	maša	Solkan	sv. Štefan	župnik vikar primisarij kooperator	kantor mežnar
sv. Lenart	maša	Solkan	sv. Štefan (sv. Lenart ?)	župnik vikar primisarij kooperator	kantor mežnar
»Comiscina« ¹⁴	maša	Solkan	sv. Štefan	župnik vikar primisarij kooperator	kantor mežnar
sv. Štefan	računi bratovščine	Solkan	sv. Štefan	župnik vikar primisarij kooperator	kantor mežnar
sv. Janez Evangelist ¹⁵	računi bratovščine	Solkan	sv. Štefan	župnik vikar primisarij kooperator	kantor mežnar

¹¹ ŽAS, *Cattapano*, p. 32. Leta 1753 je postal novi primisarij Peter Milost, izvoljen *per vota vicinorum Salcanensium*.

¹² ŽAS, *Cattapano*, p. 24–26.

¹³ ŽAS, *Cattapano* p. 13–18. Pri več procesijah je rubrika o duhovščini prazna, kar pa ne pomeni, da med udeleženci ni bilo nobenega klerika. Vsaj pri nekaterih – na primer pri procesiji na Sabotin – je vernike spremljal neimenovan duhovnik. S procesijami je bilo navadno povezano mašno bogoslužje; večkrat je šlo za patrocinij cerkve (prim. Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 335–336 (tabela)).

¹⁴ Šlo je za spominsko mašo za dobrotne cerkve v mesecu februarju, ki so jo po domače (»vulgo«) tako poimenovali. Beseda verjetno izhaja iz latinskega glagola »*comminiscor*« (spominjati se). Za ta namig se zahvaljujem zgodovinarju in arhivistu mag. Francetu Baragi.

¹⁵ Kaže, da je bratovščina Janeza Evangelista, ki jo koledarski del katapana (ŽAS, *Cattapano*, p. 12) že označi kot opuščeno, nadomestila starejšo sv. Janeza Krstnika. Solkansko Krstnikovo bratovščino ravno tako zasledimo v katapanu (ŽAS, *Cattapano*, p. 18), a se omemba vsebinsko

dan	dogodek	kraj	cerkev	duhovniki	laiki
telovo	procesija	Solkan	sv. Štefan	vikar primisarij kooperator	kantor mežnar križenosci baldahinosci
sv. Vid	procesija	Solkan	sv. Vid	vikar (večerja) primisarij (večerja) kooperator	kantor mežnar križenosci
sreda po binkoštih	procesija	Gorica	Kostanjevica (Kapela)	vikar primisarij kooperator	kantor križenosci
sv. Rok	procesija	Gorica	sv. Rok	vikar primisarij kooperator	kantor križenosci
zahvalna nedelja	procesija	Gorica	sv. Hilarij in Tacijan	vikar primisarij kooperator	kantor križenosci
binkošti	procesija	Solkan	Sveta Gora	vikar	kantor križenosci
velikonočni ponedeljek	procesija	Solkan	Sveta Gora	vikar	kantor križenosci
sv. Anton Padovanski	procesija	Loke	sv. Marija Magdalena	vikar	kantor križenosci
mali šmaren	procesija	Blanča	sv. Trojica	vikar	
sv. Peter v verigah	procesija	Grgar	sv. Martin	vikar	križenosci
vnebovzetje	procesija	Solkan	Sveta Gora	vikar	križenosci
sv. Peter in Pavel	procesija	Grgar	sv. Martin	vikar	križenosci
prošnji ponedeljek	procesija	Blanča	sv. Trojica	vikar	križenosci
sv. Urh	procesija	Solkan	sv. Lenart	primisarij	kantor
prošnja sreda	procesija	Pevma	(sv. Silvester)	primisarij	križenosci
sv. Janez Krstnik	maša	Solkan	sv. Štefan (stranski oltar)	primisarij	
obglavljenje Janeza Krstnika	maša	Solkan	sv. Štefan	primisarij	
ponedeljek po vnebohodu	procesija	Šempeter	sv. Oton	kooperator	kantor križenosci
torek po binkoštih	procesija	Vitovlje	sv. Marija	kooperator	kantor križenosci
prošnji torek	procesija	Solkan	sv. Vid	kooperator	križenosci
nedelja po svetem Mohorju	posvetitev	Solkan	sv. Vid	kooperator	križenosci
nedelja po sv. Juriju	procesija	Sabotin	sv. Valentin		kantor križenosci
druga nedelja po sv. Juriju	procesija	Štmaver	sv. Maver		kantor
sv. Barnaba	procesija	Sabotin	sv. Valentin		kantor križenosci
Marija Snežna	procesija	Podgora	sv. Trojica		kantor križenosci
nedelja v osmini vnebohoda	procesija	Kromberk	sv. Primož in Felicijan		križenosci
sv. Urban	procesija	Kromberk	sv. Gabrijel		križenosci

nanaša na 17. stoletje. Janezovo bratovščino omenja že Porcijeva vizitacija (AGG, *Visitazione Porcia*, fol. 446r). V prvem delu smo bratovščino Janeza Evangelista ob nekoliko dvomni navedbi v katapanu napačno pripisali cerkvi sv. Janeza Krstnika v Čepovanu (Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 336) in jo je torej treba dodati k bratovščinam pri cerkvi sv. Štefana.

dan	dogodek	kraj	cerkev	duhovniki	laiki
sv. Mohor	procesija	Ravnica	sv. Marjeta		križenosci
sv. Marija Magdalena	procesija	Loke	sv. Marija Magdalena		križenosci
sv. Lovrenc	procesija	Podsena	sv. Lovrenc		križenosci
nedelja v osmini telovega	procesija	Blanča	sv. Trojica		križenosci baldahinonosci

Prav vsi duhovniki solkanske cerkve (ob njih tudi kantor in mežnar) so bili – oziroma naj bi bili¹⁶ – prisotni le nekajkrat v letu. Po katapanu je bila njihova dolžnost skupaj pregledati račune župnijske cerkve in dveh solkanskih bratovščin. V župnijski cerkvi je bila polna zasedba še na dan sv. Luke in na dan spomina na dobrotnike solkanske cerkve. Slovesno je bilo tudi na god sv. Lenarta, ko so praznovali patrocini pri podružnični cerkvi ob robu vasi, posvečeni temu svetniku. Samo v zvezi s to filialno cerkvijo, h kateri je ta dan vodila procesija iz župnijske cerkve, je po katapanu povezana bogoslužna dejavnost goriško-solkanskega župnika.¹⁷

Udeležba treh duhovnikov na čelu z vikarjem je bila predpisana za tri slovesne procesije z mašo – najslavesnejšo na telovo po Solkanu,¹⁸ k drugi solkanski podružnici sv. Vida¹⁹ ter vse tri goriške procesije (na zahvalno nedeljo h goriški župnijski cerkvi, na Kostanjevico in k sv. Roku v Podturn). Praznični procesiji na Sveto Goro na binkošti in velikonočni ponedeljek sta bili vikarjeva domena, prav tako procesiji na mali šmaren in na prošnji ponedeljek k sv. Trojici ter na god sv. Antona Padovanskega v Loke. Vodil je tudi obe procesiji v Grgar, kar je morda povezano z bolj izpostavljeno vlogo te edine starejše nežupnijske zakramentalne cerkve na ozemlju solkanske župnije.²⁰ Ostale procesije z mašami sta si razdelila primisarij in kooperator, pri mnogih procesijah pa pogrešamo navedbo prisotnega duhovnika. Najbrž je razumljiva dodelitev napornejših procesij (k sv. Trojici na Kalvarijo nad Podgoro in predvsem na Vitovlje) kooperatorju, saj je bil praviloma po letih med duhovniki najmlajši.

K navedenim opraviлом je treba dodati še večje število maš, ki sta jih vikar in primisarij morala darovati za solkanske dobrotnike. Primzar – njemu posveča katapan zaradi raznovrstnih mašnih obveznosti največ prostora – je moral nadomeščati vikarja ob nedeljah in praznikih v primeru vikarjeve odsotnosti. Ta redna mašna bogoslužja v solkanski župnijski cerkvi v katapanu sicer niso posebej navedena, očitno zato, ker plačilo zanje ni prihajalo iz cerkvene blagajne, ampak posredno iz desetine na območju župnije, natančneje njenega četrtega dela (*quarantesima*).²¹ Iz blagajn bratovščin sv. Janeza Krstnika, sv. Gabrijela in sv. Katarine, po liro na mašo, je primisarij prejemal za skupaj dvanajst kvatrnih maš.²²

¹⁶ Po besedah solkanskega ključarja ob Attemsovi vizitaciji leta 1750 župnika osebno sploh ni bilo nikoli zraven (*Carlo M. d'Attems, Atti delle visite pastorali*, 1, str. 61). Najbrž je to veljalo še za koga, saj je Attems v dekretu, ki je sledil vizitaciji, zapisal, naj se miloščina od maš plačuje le tistim, ki mašujejo, kar je bilo zabičano že v prejšnjih arhidiakonskih vizitacijah (*Carlo M. d'Attems, Atti delle visite pastorali*, 1, str. 137). Katapan torej ni vedno neizpodbiten pokazatelj prisotnosti pri posameznih cerkvenih opravilih.

¹⁷ Izjemo bi utegnili razložiti morebitna povezava te cerkve s solkansko plemiško družino, ki je nekdaj bivala v dvoru poleg te cerkve. Cerkev sv. Lenarta se prvič omenja leta 1471 (Kos: Solkan v srenjem veku, str. 136). Sredi 18. stoletja je sicer bila že pod interdiktom (Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 333).

¹⁸ Gl. Paljk: Iz cerkvene zgodovine Solkana, str. 114–115.

¹⁹ Morda je procesijo vodil le kooperator, kajti pri ostalih dveh je navedeno, da sta bila na ta dan poplačana z večerjo.

²⁰ AGG, *Visitazione Porcia*, fol. 440v.

²¹ Prim. ŽAS, *Cattapano*, p. 18 (... *quaratesio ex decimis*). O zakoreninjenosti »četrdesetine« prim. Kos: *Urbarji Slovenskega primorja*, str. 81.

²² ŽAS, *Cattapano*, p. 18–19.

Izdatki cerkve sv. Štefana po katapanu

Okrog sedem let pred izdelavo katapana je Karel Mihael grof Attems, tedaj še v vlogi apostolskega vikarja, ob vizitaciji solkanske župnije prisluhnil ključarju Gregorju Srebrniču, ki je podal gospodarsko-finančno sliko cerkve sv. Štefana.²³ Cerkev je razpolagala z dobrimi 180 kupnimi merami (*pisinal*) pšenice, s štirimi kupnimi merami ovsa in z okrog 55 ornami vina.²⁴ Tudi kar nekaj olja in manjše število domače perjadi je napolnilo cerkveno bero. V gotovini je cerkev prejela slabih 126 lir. Denarni znesek je bil glede na skupni seštevek izdatkov v katapanu (454 lir in štiri solde) izrazito prenizek, da bi zadostoval za pokritje stroškov,²⁵ zato lahko sklepamo, da so morali del pobranega živeža v ta namen prodati ali pa poplačati račun v naturalijah.

Ključarjevi odgovori se sicer z manjšimi odstopanji²⁶ ujemanjo s podanimi številkami v katapanu. Župnik je po katapanu od cerkve sv. Štefana letno prejemal približno toliko kot kooperator in le malo več kot soseskine sindiki in cerkvena ključarja skupaj. Ob vikarju, ki je moral skrbeti tudi za cerkveno-upravno plat v župniji, je glavno neposredno breme bogoslužnih opravil nosil primisarij, zato je bil njegov dohodek (dobrih 121 lir) vidno višji od vikarjevega (slabe 72 lire) in kooperatorjevega (skoraj 45 lir) ter je presegal četrtno izplačanega denarja župnijske cerkve. Primisarij je za dve maši v tednu prejemal še 24 ½ kupnih mer pšenice in šest orn vina. Nekaj vina in žita so prejemali tudi ostali solkanski beneficiati.²⁷

Od duhovnikov so iz cerkvene blagajne prejemali plačilo še kaplan v Št-mavru (slabo liro) in svetogorski frančiškani (vsak po dve liri in skupaj 12 vrčev (*amphora*) vina). Od laikov pa so bili prejemniki plačil kantor in mežnar za sodelovanje pri bogoslužju, šest sindikov, ključar in njegov tovariš (*socius camera-rii*) za gospodarsko-finančno skrb za cerkev ter še križenosci in grobarji. V naturalijah so nekaj vina poleg križenoscev prejemali tudi baldahinonosci, nekaj žita pa grobarji, obilnejše bere pa je bil zaradi skrbi za cerkveno petje deležen sollkanski kantor, ki mu je župnijska cerkev poleg slabih 32 lir namenila dobrih 12 kupnih mer pšenice in drugega žita ter skoraj dveorni vina.²⁸

Glede na status posameznika so bili denarni zneski za določeno opravilo različni. Očitna je bila razlika med župnikom in ostalimi solkanskimi duhovniki ter med slednjimi in laiki. Župnik je na primer za opravljeno mašo prejemal tri lire, ostali duhovniki po dve, kantor in mežnar pa za svoja opravila po 12 soldov (3/5 lire). Po opravljenih cerkvenih računih so župniku izplačali šest lir, vikarju tri, kooperatorju dve in pol, primisariju dve, medtem ko sta kantor in mežnar

²³ Carlo M. d'Attems, *Atti delle visite pastorali*, 1, str. 61.

²⁴ Preračunano v današnje mere je goriška kupna mera verjetno štela okrog 25 litrov; orna je merila 97,01 litra, vedro (šestina orne) pa 16,17 litra (Panjek: *Terra di confine*, str. 15; Stanisci, *Nota metrologica sul »Catasto giuseppino«*, str. 129, 131).

²⁵ V katapanu seveda niso vključeni mnogi drugi izdatki cerkve, ki jih navaja solkanski ključar: za vosek, olje in druge cerkvene potrebščine, davščine ter plačila nekaterim cerkvenim inštitucijam (goriški hospicij, kapela sv. Nikolaja v Gorici) in goriškemu komornemu urbarju (uradu) ter nekemu Torošu.

²⁶ Znesek izplačanega denarja župniku za štiri maše in šest kosil je skladen z navedeno sumo v katapanu. Pri navedbi letnih izplačil cerkve vikarju gre v vizitacijskem zapisniku za očitno napako – namesto 17 lir in 18 soldov moramo brati 71 lir in 18 soldov. Sicer so razlike majhne: pri primisariju navaja vizitacija 115 lir in 8 soldov, katapan 121 lir in 8 soldov; pri kooperatorju 44 lir in 14 soldov, v katapanu 37 lir in 10 soldov; kantor naj bi prejemal 35 lir in 16 soldov, po katapanu 31 lir in 16 soldov; tudi cerkovnik naj bi prejemal liro več, kot je zapisano v katapanu (ŽAS, *Cattapano*, p. 14).

²⁷ ŽAS, *Cattapano*, p. 17–18; glede pšenice in vina primisariju tudi v Carlo M. d'Attems, *Atti delle visite pastorali*, 1, str. 61. Primzar je tako kot ostali beneficiati verjetno prejemal še pol kupe mere žita in dve vedri vina. Užival je tudi dve cerkveni njivi in hišico pri pokopališču cerkve sv. Štefana (ŽAS, *Cattapano*, p. 19).

²⁸ ŽAS, *Cattapano*, p. 15–18.

prejela 12 soldov. Toliko sta zadnja dva prejela za obed (kosilo), ostali duhovniki razen župnika pa po liro. Župnik je »*loco prandii*« namreč prejel tri lire. Višina »plače« križenoscem pri procesijah je bila v glavnem odvisna od opravljene poti.²⁹ Po procesijah na telovo in v osmini tega praznika so bili skupaj z baldahinostci nagrajani kar s po dvema soldoma za kruh in s po pol vrča vina.³⁰

Čeprav se katapan v prvi vrsti posveča župnijski cerkvi, vključuje tudi dve poglavji, ki do neke mere od te vsebinske smernice odstopata. Zaradi želje po vpogledu v celotno dohodkovno stanje primisarija in pregledu njegovih obveznosti v celotni župniji izvemo za vse njegove dejavnosti v posameznih krajih župnije ter s tem povezane finančne obilgacije podružničnih cerkva.³¹ Podrobneje se katapan posveča cerkvi sv. Janeza Krstnika v Čepovanu,³² ki je bila od Solkana zelo oddaljena in je terjala nekoliko drugačen pastoralni pristop. Morda je bila takšna odločitev avtorja katapana povezana z novo cerkvijo sv. Frančiška Ksaverija v Gorenji Trebuši. Ta je namreč takoj postala zakramentalna cerkev, prej pa so prebivalci tega najbolj oddaljenega kraja v župniji spadali pod čepovansko podružnico.³³ Čeprav je seznam odhodkov čepovanske cerkve, ki ga je določil župnik Janez Krstnik Križaj, starejšega datuma – gre za izvleček iz urbarja cerkve sv. Janeza Krstnika iz leta 1670 – je lahko vzorčen primer tudi za druge podružnične cerkve v soseskah solkanske župnije. Skupna vsota (107 lir) predstavlja nekje (slabo) četrtno odhodkov solkanske cerkve.³⁴ Poleg štirih solkanskih duhovnikov in kaplana s Sabotina je bil med prejemniki tudi *capellanus loci*.

Kljub temu torej da so že pred stalnimi kurati v skoraj vseh krajih prevzemali pastoralne naloge lokalni kurati – Attemsova reforma je bila torej v tem pogledu do neke mere ureditev in nadgradnja že obstoječega stanja – je ob posebnih priložnostih tja prihajala duhovščina iz Solkana. Šlo je lahko za praznovanja patrocinijev, posvetitev cerkva, spominske maše za dobrotnike cerkva (Bate, Grgar), velikonočno spoved, bratovščinske praznike ter za preglede računov posameznih cerkva in bratovščin.³⁵ Na to so bili vezani predpisani dohodki, duhovniki pa so pobirali tudi bero po krajih župnije.³⁶

²⁹ Največ so (vključno s hrano) prejeli za procesije izven goriško-solkanske župnije: k Marijini cerkvi na Vitovlje, k sv. Trojici nad Podgoro in k sv. Otonu pri Šempetru, in sicer vsi skupaj liro in šestnajst soldov. Pot navkreber na Sveto Goro ali na Sabotin ter v Ravnico in Podsenico jim je prinesla 30 soldov ali 6 na posameznika (kar ne pomeni, da jih je bilo pet, kajti vključeni so tudi stroški za hrano), v Loke 16, na Škabrijel in na Kostanjevico ter k sv. Hilariju in Tacijanu pa 12 soldov. Za pot k sv. Trojici na Blanči so jim skupaj odšteli 8 soldov, po procesiji k nekoliko bližjemu sv. Vidu pa 6 soldov ali kar vrč vina.

³⁰ ŽAS, *Cattapano*, p. 13–17. Pri telovski procesiji sta si stroške delili solkanska cerkev in bratovščina Najsvetejšega.

³¹ ŽAS, *Cattapano*, p. 20–21. Za primerjavo so dodani tudi primzarjevi prihodki ob raznih priložnostih iz blagajne cerkve sv. Štefana, kakor jih je beležil starejši (prvi) katapan. Skupni dohodek je znašal 96 lir in pol, kar je okrog štiri petine dohodka po drugem katapanu (ŽAS, *Cattapano*, p. 27–28).

³² ŽAS, *Cattapano*, p. 26–27.

³³ Prim. Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 331.

³⁴ Ni vključena kolektura, ki je bila za solkansko duhovščino določena dvakrat letno, za sabotinskega kaplana pa enkrat. Prisotnost tega kaplana, tudi pri vseh treh čepovanskih praznikih, kaže na velik pomen, ki ga je svoj čas imela ta božjepotna cerkev, starejša od svetogorske. Denarna izplačila duhovnikom, ki so dokaj visoka (a vključujejo verjetno tudi obede), so bila na dan računa, na praznik sv. Janeza Krstnika in na god sv. Kvirina, ki so ga častili na stranskem oltarju cerkve sv. Janeza Krstnika.

³⁵ O posvetitvah, patrocinijih, romanjih in bratovščinah v posameznih krajih gl. Paljk: Iz cerkvene zgodovine Solkana, str. 112–119; Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 334–338.

³⁶ Prim. ŽAS, *Cattapano*, p. 20–21.

Dan cerkvenih računov

Prav pregled računov posamezne cerkve (ali bratovščine) je bil nekdanj pomemben in odmeven dogodek. Odvijal se je enkrat letno na določen dan v letu, ki se praviloma ni spreminjal. Porcijeve vizitacije skoraj dvesto let pred katapanom dokazuje tradicionalnost datuma. V 16. stoletju je bil sicer ponekod le približno izražen čas polaganja računov.

Računi cerkva v krajih solkanske župnije (1570 in 1757)³⁷

kraj	cerkev	čas računov (1570)	čas računov (1757)
Solkan	sv. Štefan	sv. Marko	sv. Marko
Kromberk	sv. Katarina	nedelja po telovem	nedelja po telovem
Loke	sv. Marja Magdalena	sv. Anton	?
Ravnica	sv. Marjeta	Marijino obiskanje	med veliko nočjo in binkoštni
Grgar	sv. Martin	sv. Peter in Pavel	sv. Janez in Pavel
Bate	sv. Lovrenc	sv. Urh	sv. Urh
Čepovan	sv. Janez Krstnik	sv. Luka	?
Štmaver	sv. Maver	nedelja po sv. Uršuli	?
Pevma	sv. Silvester	sv. Silvester	nedelja po sv. Andreju
Podsenica	sv. Lovrenc	nedelja po sv. Simonu	nedelja po epifaniji

Izbrani dan računov cerkve je bil lahko povezan s kakšnim godovnim praznikom in s procesijami. V Pevmi je bil na primer istočasno patrocini, v Grgarju so prav tako praznovali patrocini (na ta dan je bila tudi procesija), čeprav pri podružnični cerkvi sv. Petra, v Lokah pa so sv. Antona častili na stranskem oltarju. Računi cerkve v Kromberku so sledili procesiji k sv. Trojici. Svoj poseben dan so si izbirale bratovščine in pri tem je bil večinoma merodajen njihov zavetnik.³⁸

Vizitacije posvečajo računskemu dnevu precej pozornosti. Na ta dan so v navzočnosti enega ali več duhovnikov, ključarjev (in sosedov; v primeru bratovščine pa njenih članov), lahko pa tudi jurisdicentov ali njihovih pooblaščenec³⁹ pregledali finančno stanje cerkve (ali bratovščine). S cerkveno blagajno sta imela opravka dva ključarja, lahko le eden.⁴⁰ Nad premoženjem župnijske cerkve sv. Štefana je poleg dveh ključarjev bdelo še šest ljudi iz soseske – sindikov.⁴¹ Dva sta bila po izboru solkanskega župnika, dva si je izvolil ključar, dva pa župan solkanske soseske.⁴² Vsako leto so sosedje (v primeru bratovščine člani) izvolili nove ali potrtili stare ključarje. Na novo so bili izvoljeni ali potrjeni tudi sindiki in solkanski mežnar. Zadnjo besedo potrditve je seveda imel pričujoči duhovnik oziroma solkanski župnik, volitve in skrb za cerkveno premoženje pa

³⁷ Cerkev, ki je navedena, je (bila) središče neke soseske oziroma kraja. V nekaterih krajih so istočasno pregledali premoženje še drugih cerkva v kraju, ki niso imele svojega urbarja.

³⁸ Gl. Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 335–336 (tabela).

³⁹ Tako beremo v vizitaciji iz leta 1742 (ACAG, Visitazioni, *Liber visitationis ultra l'Isontium anni 1742, passim*).

⁴⁰ Po Porcijeve vizitaciji sodeč je bil z enim ključarjem izjema Grgar (AGG, *Visitazione Porcia*, fol. 450v). V 18. stoletju je bilo cerkva z enim ključarjem več.

⁴¹ Vizitacija iz leta 1570 navaja še tretjega »ključarja«, ki ga poimenuje župan (*socius camerarium, qui vocatur suppan*)! Število »odbornikov«, ki jih je izvolila soseska, je bilo tudi za enega člana višje – sedem. Ti so potem izvolili ključarja (... *elliguntur a septem hominibus ad id per totum communitate deputatis*) (AGG, *Visitazione Porcia*, fol. 445v). Prim. prepis pogodbe glede ustanovne maše Štefana Logarja v katapanu, ki poleg mnogih solkanskih sosedov po imenu navaja šest sindikov, župana (*decano*) in podžupana (*sottodecano*) (ŽAS, *Cattapano*, p. 28–29).

⁴² PANG, Mikrofilmi, V – 12, št. 5: Urbar računov cerkve sv. Štefana v Solkanu z začetnim vpisom leta 1709. »Urbar« spremlja račune vse tja do osemdesetih let 18. stoletja.

so bile vendar pokazatelj določene vaške samouprave. Zato ne preseneča, da so vsaj v starejših časih⁴³ bili na ta dan prisotni mnogi pripadniki soseske in je bil to tudi svojevrsten družabni dogodek.⁴⁴

Tudi prisotnost duhovščine oziroma izdatki zanjo so bili na ta dan veliki. Kakor priča solkanski katapan, je bila polovica župnikovih obvez povezana s (trema) računi pri cerkvi sv. Štefana (ob polni zasedbi solkanskih duhovnikov, kantorja in mežnarja). Množična prisotnost pa je povzročala preglavice marsikateremu ključarju, ki je ugotavljal, da so izdatki na ta dan preveliki in da tudi zaradi velikega števila plačanih obedov blagajna poka po šivih. Pa ne le varuhom »cerkvenega ključa«, temveč tudi marsikateremu vizitatorju. Leta 1750 je grgarski ključar Valentin Černe Attems potožil, da je do devet dukatov (180 soldov), ki jih porabijo za pripravo obedov duhovnikom, preveliko breme za cerkev.⁴⁵ O tem je vizitator po opravljenih obiskih filialnih cerkva spregovoril s solkanskim vikarjem. Ta je ob predlogu, naj se namesto kosil plača duhovnikom določen znesek, pristavil, da je to izvedljivo, a ne za zelo oddaljene kraje.⁴⁶ Attems je upošteval pritožbe ključarjev in omejil izdatke sosesk za kosila nepoblaščenim duhovnikom in drugim. V dekretu je naročil, naj pripravijo skromne obede le v krajih, ki so od cerkve oddaljeni več kot dve uri. Sicer pa naj namesto njih plačajo tri lire vikarju, po dve kooperatorju in primisariju, ostalim duhovnikom pa liro in pol.⁴⁷

Težave torej niso bile novejšega datuma. O podobnih je slišal že vizitator Porcia leta 1570. Prav grgarska soseska se je pritoževala, da pridejo na dan računa tudi do štirje duhovniki, čeprav naj naj bi bil pri računih prisoten le župnik oziroma njegov kaplan, vsi pa hočejo obed in ne le kruh, kakor je bilo menda prej običajno.⁴⁸ Izdatki za kosila pri polaganju računov cerkve tedaj še niso bili povsod običajna stvar (Banjšice sv. Lovrenca (Bate), Grgar), čeprav so bili v drugih krajih že uveljavljeni, morda tudi po vzoru bratovščinskih računov, kjer so člani in duhovniki vedno po opravljenih računih obedovali.⁴⁹ Porcia je v dekretu zapovedal, naj bo pri računih prisoten le en duhovnik, ostalim morebitnim prisotnim pa naj bi ključarji ne zagotovili kosila oziroma denarja.⁵⁰ Porcijevih navodil se očitno niso (dolgo) držali.

Tudi po vizitaciji leta 1750 pritožbe nekaterih ključarjev niso ponehale. Leta 1764 je čepovski ključar nadškofu Attems potožil, da prihajajo poleg solkanskih duhovnikov in solkanskega mežnarja v Čepovan na dan računa in na god sv. Janeza Krstnika še kuratni kaplani iz Ravnice, Grgarja in Bat, cerkev sv. Janeza Krstnika pa si ne more privoščiti toliko stroškov.⁵¹ Trdoživa je bila torej ta navada, saj so tudi Jožefu pl. Edlingu, ki je v Attemsovem imenu leta 1772 vizitiral cerkve solkanske župnije, ponekod ključarji zatrjevali, da prihaja h kosilom tudi dvajset duhovnikov. V dekretih solkanskemu vikarju in kuratnim kaplanom so se tokrat v zvezi s tem problemom zelo potrudili. Določeno je bilo, da so pri računih izven Solkana lahko poleg domačega kurata in morebitnih drugih tam stanujočih duhovnikov prisotni še predstavnik goriškega kapitlja (v imenu

⁴³ AGG, *Visitazione Porcia*, passim.

⁴⁴ Leta 1570 je na ta dan celo vsaka solkanska družina prejela nekaj kruha in vina (AGG, *Visitazione Porcia*, fol. 445v). Attemsova vizitacija iz leta 1750 pa na primer za briško Podsenico pravi, da se na ta dan srečajo sosedje in popijejo veliko vina (*Carlo M. d'Attems, Atti delle visite pastorali*, 1, str. 69).

⁴⁵ *Carlo M. d'Attems, Atti delle visite pastorali*, 1, str. 63.

⁴⁶ *Carlo M. d'Attems, Atti delle visite pastorali*, 1, str. 71.

⁴⁷ *Carlo M. d'Attems, Atti delle visite pastorali*, 1, str. 136–137.

⁴⁸ AGG, *Visitazione Porcia*, fol. 450v (... *prior rationem reddit administrationis suae in domini plebani vel capellani praesentia et communitatis, quibus omnibus datur panis sine prandio, veniunt tamen usque ad quatuor sacerdotes dum redditur ratio et omnes volunt prandium*).

⁴⁹ AGG, *Visitazione Porcia*, passim.

⁵⁰ AGG, *Visitazione Porcia*, fol. 458v.

⁵¹ *Carlo M. d'Attems, Atti delle visite pastorali*, 4, str. 208–211.

»župnika«), vikar in primisarij ali kooperator. Eden od zadnjih dveh je moral ostati doma, saj kraj ni smel biti brez duhovnika. Za vse kraje je bil določen najvišji možni znesek za kosila na osebo in za vse prisotne skupaj. Če so porabili več, je moral ključar poravnati razliko iz svojega žepa.⁵²

Dobrotniki solkanske cerkve

Izvorno je bil namen katapana prav opozarjati cerkvene inštitucije na obveznosti (molitve, maše) do dobrotnikov cerkva. Šele pozneje je vsebina tovrstnega vira dobila širši značaj opisa bogoslužnih in drugih opravil klera.⁵³ Začetek solkanskega katapana, ki temelji na starejšem, neohranjenem katapanu, na nek način razkriva to prvotno namembnost, kajti začenja se z naštevanjem dobrotnikov solkanske cerkve sv. Štefana.⁵⁴ Solkanski vikar je za navedene pokojne dobrotnike bral po dve maši na leto, in sicer za Urbana Milošiča, Gabriela Lampretiča, Hermana Evzebija grofa Attemsa in Martina Kanclerja.⁵⁵ Solkanski Milošiči so bili celo povzdignjeni med plemiče s predikatom Mildenhoff, in sicer 22. aprila 1686.⁵⁶ Vsaj od leta 1707 so imeli v cerkvi sv. Štefana svojo grobnico.⁵⁷ Verjetno ni dvoma, da gre pri Gabrijelu Lampretiču za dolgoletnega kooperatorja in nato primisarija v Solkanu sredi in v drugi polovici 17. stoletja.⁵⁸ Izbira zadušnice na dan sv. Gabrijela,⁵⁹ svojega godovnega zavetnika, ne preseneča, drugo mašo zanj pa so brali v osmini praznika vseh svetih. Najvišji po družbenem statusu je bil Herman Evzebij grof Attems, ki pa ni bil Solkanec po rodu. Imel pa je v 17. stoletju v posesti kar nekaj zemlje v Solkanu.⁶⁰ Tudi Martina Kanclerja velja bržkone poiskati v približno istem obdobju; najbrž je identičen z uživalcem vinograda cerkve sv. Štefana v drugi polovici 17. stoletja.⁶¹

Še nekaj po imenu znanih Solkancev je v oporokah ali s pogodbo zapustilo cerkvi kakšno nepremičnino v zameno za določeno število maš zanje in za njihove potomce. Sčasoma se je število teh mašnih ustanov povečalo, kar zaznamo tudi iz katapana. Te naloge je v prvi meri opravljal primisarij; moral je brati maše za pokojno Ano Goropek in njene sorodnike, za družino Marušič, za leta 1749 umrlo Marijo Abramič, rojeno Susič, in za Štefana Logarja.⁶²

Prepis določil pogodbe Štefana Logarja, doktorja obojega prava in filozo-

⁵² Carlo M. d'Attems, *Atti delle visite pastorali*, 4, str. 558–567.

⁵³ Gl. De Vitt: San Michele Arcangelo e un catapan friulano (1393–1586), str. 107–109.

⁵⁴ Ne le v solkanski cerkvi, tudi pri nekaterih podružnicah, so se vsako leto v februarju na dan »comiscine« slovesno spomnili vseh neimenovanih dobrotnikov.

⁵⁵ Vikarju nalaga katapanov koledar še vsakoletno zadušno mašo na god sv. Tomaža, ki jo je bral v Kromberku (skoraj gotovo v cerkvi sv. Katarine) za pokojnega Tomaža Makuca (ŽAS, *Cattapano*, p. 12).

⁵⁶ Frank: *Standeserhebungen und Gnadenakte*, 3, str. 243. Prvi s tem naslovom je bil Janez (Johann), ki je umrl v Solkanu, 19. marca 1702, star (okrog) 65 let. Že pred njim so Milošičem nadevali plemiški predlog »von« (Schiviz: *Der Adel in den Matriken der Grafschaft Görz*, str. 360, 263; PANG, *Mikrofilmi*, V – 12, št. 2: Urbar cerkve sv. Štefana v Solkanu z začetnim vpisom leta 1650, fol. 13). Več o Mildenhoffih in njihovih povezavah z goriško-solkanskim župnikom in goriškim arhidiakonom Janezom Krstnikom Križajem gl. Vidmar: Drobci iz zgodovine Solkana in solkanskega plemstva, str. 127–128.

⁵⁷ Paljk: Iz cerkvene zgodovine Solkana, str. 122.

⁵⁸ Paljk: Iz cerkvene zgodovine Solkana, str. 104–105, 111. Rojen je bil 18. marca 1609, kjer je 22. februarja 1684 tudi umrl.

⁵⁹ Čaščenje nadangela Gabrijela dokazujeta tako bratovščina sv. Gabrijela kot cerkev na hribu Škabrijel.

⁶⁰ Pavlin: Solkan v goriških urbarjih, str. 44. Umrli je leta 1690 v Gorici, star 66 let (Schiviz: *Der Adel in den Matriken der Grafschaft Görz*, str. 393).

⁶¹ PANG, *Mikrofilmi*, V – 12, št. 3: Urbar cerkve sv. Štefana v Solkanu z začetnim vpisom leta 1686, fol. 38.

⁶² ŽAS, *Cattapano*, p. 18–19.

fije, ki jo je sklenil s celotno solkansko sosesko, je lep primer mašne ustanove.⁶³ Pogodbo so podpisali 12. septembra 1756, torej na predvečer nastanka katapana. Ker je bila cerkev v potrebi po odkupu nekega komunskega zemljišča od državne komore, je Logar soseski daroval 100 goldinarjev, v zameno pa je soseska morala poskrbeti, da bo ta kapital služil za plačilo solkanskemu primisariju ali kaplanu za štiri maše na leto ter za stroške pri bogoslužju. Določil je, naj bodo maše vedno na kvatno sredo ob sedmih zjutraj pred rožnovenskim oltarjem v solkanski cerkvi sv. Štefana. Mašo so morali brati zanj, za njegove prednike in potomce ter za duše v vicah. Logar je v pogodbi s solkanskimi sosedi celo predpisal, naj se maša oznani z zvonjenjem velikega zvona in naj bodo prisotni vsi Solkanci, ki niso »opravičeno odsotni«, in naj molijo v mašni namen. Soseska je predpisano obveznost lahko prenesla le na rožnovensko bratovščino.

Ne nazadnje je solkanski primzar moral vsako leto maševati za družino Ar(r)ardi de Sonnenborth. Če je bil Štefan Logar povezan z novejšo bratovščino Rožnega venca, je bil njegov nekaj generacij starejši sovaščan Baltazar Arrardi dobrotnik bratovščine sv. Janeza. Po katapanu se je kot dobrotnik solkanske cerkve zapisal že 15. decembra 1628 in nato še 28. maja 1635.⁶⁴ Je torej med najstarejšimi, če že ne najstarejši znani dobrotnik solkanske cerkve. Bratovščina je po njegovi smrti morala poskrbeti, da so zanj vsako prvo sredo v mesecu brali mašo pri oltarju sv. Janeza Krstnika. Verjetno se je pred tem oltarjem nahajala grobnica družine Arrardi, izpričana že leta 1683.⁶⁵ Baltazar je bil član nižjeplemiške solkanske družine, ki je bila leta 1569 sprejeta med člane goriških deželnih stanov.⁶⁶ Tedanji Baltazarjev prednik Nikolaj je bil nadvojvodov gozdni mojster,⁶⁷ kar je izpričano tudi za Baltazarja (vsaj za obdobje med letoma 1612 in 1621).⁶⁸ Katapan mu pridaja plemiški predikat de Sonnenborth in ga označi za cesarjevega svetnika.⁶⁹ Ob koncu 18. stoletja so Arrardiji izumrli kot baroni.⁷⁰

Primisariju je bilo tudi naloženo, da je dvakrat tedensko maševal za solkanske sosede in (neimenovane) dobrotnike. Na to obveznost je bil vezan njegov beneficij v vrednosti 24 ½ kupnih mer pšenice in šest orn vina. Ker pa zaključni del katapana ugotavlja, da te obveznosti dolgo časa niso izvrševali, primisarij ni bil upravičen do teh dohodkov. Razlog za to očitno ni bila lenoba solkanskih primzarjev, temveč pozaba zavoljo nepoznavanja vsebine starega katapana. Potem ko je 29. septembra 1707 umrl primisarij Luka Milost, je namreč v njegovi hiši ostal založen stari katapan in njegovi štirje nasledniki (ali vsaj zadnja dva) naslednjih skoraj 46 let niso brali teh predpisanih maš. 20. julija 1753 je bil za novega solkanskega primisarija imenovan Peter Milost, pranečak Luke Milosta, ki je doma našel stari katapan. V novem katapanu so naredili seštevek vseh izostalih maš in ugotovili, da je teh kar 4748 ali vsaj 3444 (če sta prva dva vseeno

⁶³ ŽAS, *Cattapano*, p. 28–30.

⁶⁴ ŽAS, *Cattapano*, p. 30–32. Najprej je bratovščini daroval 100 goldinarjev in za dva obeda (*pa-sto*), sredi tridesetih let pa ji je daroval še kelih s pateno in paramentom ter dva svečnika, obljubil pa je tudi, da bo dal izdelati dva angela nad oltarjem bratovščine. Vrhu tega je prispeval še 60 goldinarjev za nakup zemlje ter daroval zemljišče *Na Sabelscim* (prim. Vidmar: *Drobci iz zgodovine Solkana in solkanskega plemstva*, str. 121–122).

⁶⁵ Prim. Paljk: *Iz cerkvene zgodovine Solkana*, str. 122; Vidmar: *Solkansko plemstvo*, str. 59.

⁶⁶ To je celo prvi znani formalni sprejem med deželnostanovsko članstvo na Goriškem (Morelli: *Istoria della Contea di Gorizia*, 1, str. 115).

⁶⁷ Roccabruna: *La Foresta Demaniale*, str. 70.

⁶⁸ Morelli: *Istoria della Contea di Gorizia* II, 174, 199, 200.

⁶⁹ Nekoliko vprašljivo je, ali je Baltazar že tedaj nosil ta plemiški naslov. V Schivizovih objavah matrik, kjer v solkanski cerkvi nastopa velikokrat kot oče več otrok ali kot boter, mu je naslov pridjan šele leta 1642 (Schiviz: *Der Adel in den Matriken der Grafschaft Görz*, str. 263). V Frankovem Leksikonu plemstva (*Standeserhebungen und Gnadenakte*) ga ni.

⁷⁰ Več o družini Arardi gl. Vidmar: *Solkansko plemstvo*, str. 59–60; Vidmar: *Drobci iz zgodovine Solkana in solkanskega plemstva*, str. 121–123.

opravila tedenski mašni bogoslužji).⁷¹ Pisec katapana opozarja, naj v bodoče beneficiati vestno opravljajo svojo dolžnost in se izogonej Božji kazni.

(15)

Rdō Dñō Cooperatori .	
In die S. Marci pro Rationibus	z. 10.
Item pro prandio	1.
Feria 3. Rogationum pro Procef. ad S. Vitum ..	z.
Pro Cena ad festum S. Viti	1.
Pro Procef. ad S. Othonem	z.
In Dedicatione S. Viti	z.
In die S. Viti pro Processione	z.
Pro Processione ad B.V. in Vitulia	z.
Pro Processione ad B.V. in Castagnaviza ..	z.
Pro Cena ad Festum Corporis Xti	1.
Pro Procef. ad S. Rochum Goritiæ	z.
Dom. 1. post S. Martinum p̄ Procef. Goritiæ ..	z.
In die S. Lucae pro Sacro	z.
Item pro Prandio	1.
In die S. Leonardi pro Sacro	z.
Item pro prandio	1.
In die Comiscinae pro Sacro	z.
Item pro prandio	1.
In Festo S. Stephani pro Rationibus	z. 10.
Item pro prandio	1.
In Festo S. Joan. Evang. pro Rationibus ..	z. 10
Item pro prandio	1.
Suma z. 57. 10.	
Rdō Dñō Capel ^o S. Mauri in solidum... z 16.	
Dñō Cantori	
In die S. Marci pro Rationibus	z. 12.
Item pro prandio	12.
Dom. 1. post S. Georgium p̄ Procef. in Sabutino ..	12.
Dom. 2. post S. Gerg ^m pro Procef. in S. Mauro ..	12.
Pro Procef. ad S. Othonem	12.
Dom Pentech. pro Procef. ad Montem Stūm ..	12.
Pro Procef. ad B.V. in Vitulia	12.
Pro Procef. ad B.V. in Castagnaviza	12.
In die S. Barnabæ p̄ Procef.	12.
Pro Cena ad Festum Corporis Christi	12.
Pro Cena ad Festum S. Viti	12.
Pro Procef. S. Udarici	12.
Pro Procef. S. Viti	12.
Pro Procef. S. Antonij in Locha ..	12.
z 8. 8.	

Iz solkanskega katapana
(ŽAS, Cattapano, p. 15)

⁷¹ ŽAS, Cattapano, p. 18–19.

Objava katapana (drugi del)

Natančnejši opis katapana in način objave je priobčen v prvem delu objave.⁷² Drugi del objave katapana zajema pagine od 13 do 33; zadnji dve sta v originalu nepaginirani. Številka zaporedne pagine je napisana na levi strani prepisa krepko v oglatem oklepaju. Krepko so izpisani naslovi, ki v viru po velikosti praviloma izstopajo. Tekst je v originalu sicer zamejen s črtami. (Pod)poglavja ločita (večinoma) dve ali ena vodoravna črta; v vseh primerih je v prepisu le ena. Prepis upošteva original pri določenih odklonih zapisovanja besed (na primer *suma* ali *summa*) in pisanju skupaj ali narazen. Zaradi lažje preglednosti je poenotena raba velikih in malih začetnic. Kratice so razrešene z nekaj izjemami, predvsem pri denarnih valutah, za liro (*L*) in goldinar (*F*), ter pri vinskih merah za vedro (*S*). V prepisu sta ohranjeni uveljavljeni kratici *etc.* in *NN* ter še kakšna s vprašljivim pomenom. S polno besedo so zapisani vrstilni števniki, ki so včasih v originalu okrajšani (*prima* namesto 1., *secunda* za 2da), glavni pa le, če gre za kratice (*quatuor* namesto 4or). Interpunkcija je prilagojena sodobnemu načinu pisave. Okrogli oklepaj je uporabil že avtor katapana, tako da je od edicijskih znakov za poznejše pripise uporabljen poševni oklepaj.⁷³ To pa ne velja za izrazito pozne vnose v katapan – ti se v prepisu nahajajo v opombah na dnu strani, ki beležijo še nekatere druge posebnosti rokopisa.

[13]

Sumulae infrascriptorum, quae veneranda ecclesia sancti Stephani protomartyris Salcani reverendis beneficiatis annuò contribuit, nimirum reverendissimo domino parochi, vicario, cooperatori, primissario, et aliis, ut sequitur.

Reverendissimo domino parochi.

<i>In die sancti Marci pro rationibus</i>	L ⁷⁴ 6
<i>Item tali die pro prandio</i>	3
<i>In die sancti Lucae pro saro</i> ⁷⁵	3
<i>Item tali die loco prandii</i>	3
<i>In festo sancti Leonardi pro sacro</i>	3
<i>Item eodem die pro prandio</i>	3
<i>Pro sacro benefactorum in dicta Comiscina</i>	3
<i>Eodem die pro prandio</i>	3
<i>In festo sancti Stephani pro expensis cibariis</i>	3
<i>Item tali die pro rationibus fraternitatis</i>	6
<i>In festo sancti Ioannis Evangelistae pro prandio</i>	3
<i>Item pro rationibus fraternitatis / eiusdem sancti/</i>	6
.....	Summa L 45

Reverendo domino vicario.

<i>In festo sancti Marci pro rationibus</i>	L 3
<i>Item tali die pro expensis cibariis</i>	1
<i>Feria secunda Rogationum pro processione</i>	2
<i>In festo Pentecostes pro processione ad Montem Sanctum</i>	2

⁷² Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 338–339.

⁷³ Za razliko od prepisa koledarskega dela katapana (Pavlin: Župnija sv. Štefana v Solkanu, str. 339–345), kjer je za poznejše pripise uporabljen okrogli oklepaj!

⁷⁴ Ta in mnoge naslednje okrajšave za to denarno valuto so bile verjetno vnesene pozneje, da bi se izognili mešanju s kakšno drugo valuto. Podobno velja morda za besedo *su(m)ma*.

⁷⁵ Prav tako. Manjka črka c.

<i>Feria quarta Pentecostes pro processione ad beatam</i>	
<i>Virginem in Castagnaviza</i>	2
<i>In die sancti Antonii pro processione ad Locham</i>	2
<i>Pro cena in festo Corporis Domini</i>	1
<i>In Nativitate beatae Virginis pro processione ad sanctissimam</i>	
<i>Triadem in Blanca</i>	2
<i>In die sancti Petri in vincula pro processione in Gargar</i>	2
<i>In vigilia sancti Viti pro cena</i>	1
<i>In Assumptione beatae Mariae Virginis pro processione ad Montem Sanctum</i> ...	2
<i>In die sancti Rochi pro processione eundo Goritiam</i>	2
<i>Dominica Gratiarum actionis pro processione Goritiae</i>	2
<i>In die sancti Lucae pro saro</i> ⁷⁶	2
<i>Item tali die loco prandii</i>	1
<i>In die dicta vulgo Comiscina pro sacro benefactorum</i>	2
<i>Item eodem die pro prandio</i>	1
<i>In festo sancti Leonardi pro sacro</i>	2
<i>Item die loco expensis cibariis</i>	1
<i>In festo sancti Stephani pro rationibus</i>	3
<i>Item tali die loco prandii</i>	1
<i>In festo sancti Ioannis Evangelistae pro rationibus</i>	3
<i>Item eodem die loco prandii</i>	1
.....	Summa L 41

[14]

<i>Translatio praecedentis summae</i>	L 41
<i>Feria secunda Paschatis pro processione ad Montem Sanctum</i>	2
<i>In festo sanctorum Petri et Pauli pro processione in Gargar</i>	3
<i>Vicarius singulis annis perficiat duo sacra pro anima olim Urbani</i>	
<i>Milositz. Duo pro anima quondam Gabrielis Lampretitz, unum die sancti</i>	
<i>Gabrielis et unum infra octavam Omnium sanctorum. Pro anima quondam</i>	
<i>illuminissimi Sacri Romani Imperii comitis Hermani Eusebii ab Attems</i>	
<i>duo sacra uno die martis consequenter. Item</i> ²⁷⁷ <i>pro anima olim</i>	
<i>Martini Canzler. Omnes isti sunt benefactores. Pro his ecclesia dat</i>	17: 10
.....	Suma L 63: 10 ⁷⁸

Reverendo domino primissario.

<i>In die sancti Marci pro rationibus</i>	L 2
<i>Item tali die pro prandio</i>	1
<i>Pro processione ad beatam Virginem in Castagnaviza</i>	2
<i>In vigilia sancti Viti pro cena</i>	1
<i>Pro cena ad festum sacratissimi Corporis Domini</i>	1
<i>In die sancti Udalrici pro processione ad sanctum Leonardum</i>	2
<i>Pro processione ad sanctum Rochum Goritiae</i>	2
<i>Dominica Gratiarum actionis pro processione Goritiae</i>	2
<i>Feria quarta Rogationum pro processione in Peuma</i>	2
<i>In die sancti Lucae pro sacro</i>	2
<i>Item tali die pro prandio</i>	1
<i>In die sancti Leonardi pro sacro</i>	2
<i>Item in praedicto die loco prandii</i>	1
<i>In die sancti Ioannis Baptistae pro sacro in altari eiusdem sancti</i>	1: 10

⁷⁶ Prav tako.⁷⁷ Nad razuro.⁷⁸ To je 63 lir in deset soldov.

<i>In Decolatione sancti Ioannis Baptistae pro sacro</i>	1: 10
<i>In die vulgo Comiscina pro sacro benefactorum</i>	2
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>In festo sancti Stephani pro ratione fraternitatis</i>	2
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>In die sancti Ioannis Evangelistae pro ratione fraternitatis</i>	2
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>Pro 12 sacris annualibus pro benefactoribus</i>	12
<i>Pro 4 sacris Quatuor temporum</i>	4
<i>Item pro sua regalia annuali marchas octo</i>	64
<i>Demum pro uno domicilio in facie ecclesiae</i>	6
.....	Suma L 119

[15]

Reverendo domino cooperatori.

<i>In die sancti Marci pro rationibus</i>	L 2: 10
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>Feria tertia Rogationum pro processione ad sanctum Vitum</i>	2
<i>Pro cena ad festum sancti Viti</i>	1
<i>Pro processione ad sanctum Othonem</i>	2
<i>In dedicatione sancti Viti</i>	2
<i>In die sancti Viti pro processione</i>	2
<i>Pro processione ad beatam Virginem in Vitolia</i>	2
<i>Pro processione ad beatam Virginem in Castagnaviza</i>	2
<i>Pro cena ad festum Corporis Christi</i>	1
<i>Pro processione ad sanctum Rochum Goritiae</i>	2
<i>Dominica prima post sanctum Martinum pro processione Goritiae</i>	2
<i>In die sancti Lucae pro sacro</i>	2
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>In die sancti Leonardi pro sacro</i>	2
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>In die Comiscinae pro sacro</i>	2
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>In festo sancti Stephani pro rationibus</i>	2: 10
<i>Item pro prandio</i>	1
<i>In festo sancti Ioannis Evangelistae pro rationibus</i>	2: 10
<i>Item pro prandio</i>	1
.....	Suma L 37: 10

Reverendo domino capellano sancti Mauri in solidum L 16.

Domino Cantori.

<i>In die sancti Marci pro rationibus</i>	L -: 12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>Dominica prima post sanctum Georgium pro processione in Sabutino</i>	12
<i>Dominica secunda post sanctum Georgium pro processione in Sancto Mauro</i> ..	12
<i>Pro processione ad sanctum Othonem</i>	12
<i>Dominica Pentecostes pro processione ad Montem Sanctum</i>	12
<i>Pro processione ad beatam Virginem in Vitulia</i>	12
<i>Pro processione ad beatam Virginem in Castagnaviza</i>	12
<i>In die sancti Barnabae pro processione</i>	12
<i>Pro cena ad festum Corporis Christi</i>	12
<i>Pro cena ad festum sancti Viti</i>	12

<i>Pro processione sancti Uldarici</i>	12
<i>Pro processione sancti Viti</i>	12
<i>Pro processione sancti Antonii in Locha</i>	12
.....	L 8: 8

[16]

<i>Translatio praecedentis summae</i>	L 8: 8
<i>Pro processione ad beatam Virginem supra Podgoram</i>	12
<i>In die sancti Lucae</i>	12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>Pro processione in die sancti Leonardi</i>	12
<i>Item pro cibariis</i>	12
<i>Item⁷⁹ pro processione ad sanctum Rochum Goritiae</i>	12
<i>Dominica Gratiarum actionis pro processione Goritiae</i>	12
<i>Pro functione missarum pro benefactoribus</i>	12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>Feria secunda Paschatis pro processione</i>	12
<i>In die sancti Stephani pro functione</i>	12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>In die sancti Ioannis Evangelistae pro functione</i>	12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>Pro sua regalia annuali</i>	15: -
.....	31: 16 ⁸⁰

Aedituo.

<i>In die sancti Marci pro rationibus</i>	L -: 12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>Pro cena ad festum Corporis Christi</i>	12
<i>Pro cena ad festum sancti Viti</i>	12
<i>Die sancti Lucae pro functione in ecclesia</i>	12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>In die sancti Leonadi⁸¹ pro functione</i>	12
<i>Item loco prandii</i>	12
<i>In die dictae Comiscinae</i>	12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>In festo sancti Stephani pro functione</i>	12
<i>Item pro prandio</i>	12
<i>In festo sancti Ioannis Evangelistae pro functione</i>	12
<i>Item pro cibariis</i>	12
<i>Demùm pro sua annuali regalia</i>	15: -
.....	Summa L 23: 8

/p. n.⁸² Georgius Zubei fuit aedituus anno 1640; vide urbarium redituum ecclesiae anni 1640, folio 117. Et 1695 fuit iam Ioannes Milost; vide librum matrimoniorum 1695. Nunc 1800 est Iosephus Milost.⁸³

⁷⁹ Nad razuro.

⁸⁰ Nad razuro.

⁸¹ Po napaki pisarja je izpadla črka r.

⁸² Negotovo.

⁸³ Dopis župnika Franca Antona Štante iz leta 1800 se nahaja vzdolž številke na desnem robu podpoglavja o mežnarjevih dohodkih.

Praeterea veneranda ecclesia syndicis comprehenso comerario eiusque socio annuò contribuit libras quinque pro singulo ..... L 40
Item socio camerarii pro regalia 15
Feria secunda Pachatis separatim reverendo vicario pro cibariis ..... -: 18
Item cruciferis solidos 6 pro singulo et cibariis libram 1: 10.
Dominica prima post sanctum Georgium sacerdoti pro cibariis 1: 10

[17]

Item cruciferis solidos 6 pro singulo et pro cibariis L 1: 10.
Dominica secunda post sanctum Georgium cruciferis solidos 4 pro singulo.
Feria secunda Rogationum cruciferis unitim solidos 8.
Feria tertia Rogationum cruciferis unitim L 1.
Feria quarta Rogationum sacerdoti et sociis pro cibariis ..... L 2: 8
Item tali die cruciferis L 1: 16.
Dominica infra octavam Ascensionis ad sanctum Primum sacerdoti et sociis ..... L 1: 10
Item cruciferis ..... L- solidos 10
In die sancti Othonis sacerdoti et sociis pro cibariis ..... L 2: 8
Item cruciferis ..... L 1: 16
In festo Pentechostes sacerdoti pro expensis cibariis L-: 18.
Item cruciferis solidos 6 pro singulo et pro cibariis L 1: 10.
Feria tertia Pentechostes sacerdoti pro cibariis ..... L 2: 8
Item cruciferis solidos 6 pro singulo et pro cibariis L 1: 16.
Feria quarta Pentechostes cruciferis solidos 12.
In die sancti Urbani cruciferis ..... solidos 12
In die sancti Antonii Padavini sacerdoti pro expensis cibariis L 1: 4.
Item cruciferis ..... solidos 16
In die sancti Viti cruciferis vini amphora unica.
In festo Sacratissimi Corporis Christi dantur cruciferis panis solidi duo et vini amphora media pro singulo, similiter portantibus balduchinum.
Reverendis patribus Montis Sancti amphorae 12 nec non eisdem patribus et sacerdotibus libras 2 pro singulo. Istaè verò expensae fiunt pro medietate partim à fraternitate, partim ab ecclesia.
In festo sanctorum Petri et Pauli apostolorum cruciferis ..... L 1
In festo sancti Hermagorae cruciferis L 1: 10.
In die sanctae Mariae Magdalenae cruciferis solidos 16.
In die beatae Virginis ad Nives sacerdoti pro cibariis 2: 8
Item cruciferis solidos 6 pro singulo et pro cibariis L 1: 16.
In die sancti Laurentii cruciferis ..... L 1: 10
In Assumptione beatae Mariae Virginis sacerdotis pro expensis cibariis ..... -: 18
Item cruciferis solidos 6 pro singulo et pro cibariis⁸⁴ L 1: 10.
In die sancti Rochi cruciferis solidos 12.
In die sancti Petri in vincula cruciferis L 1.
In festo sancti Barnabae sacerdoti pro cibariis ..... L 1: 10
Item cruciferis solidos 6 pro singulo et pro cibariis L 1: 10.
In dedicatione sancti Viti cruciferis unitim solidos 6.
Dominica infra octavam Corporis Domini cruciferis et balduchinum portantibus ut in festo Corporis Christi.
Dominica Gratiarum actionis cruciferis unitim solidos 12.

⁸⁴ Prav tako.

Praeterea veneranda ecclesia annuò contribuit reverendo primissario (exceptis duobus campis, à quibus⁸⁵ usufructum percipit⁸⁶) tritici modios 24 ½,⁸⁷

[18]

dico tritici pisinalia viginti quatuor cum dimidio, quorum dat pro collectura.

⁸⁸*Item eidem primissario ecclesia annuò contribuit in vino urnas 6.*

Item cantori annuò contribuit in tritico modios 6.

Item eidem cantori in vino pro sacris urnam 1, S 3.

Et in mixtura grani modios 6.

Vespillonibus in mixtura grani modios 4. Et in pecuniis L 8.

Reverendis dominis beneficiatis sacerdotibus pro singulo situlas 2.

Reverendissimo domino parochi (excepto quartesio ex decimis) annuò contribuit in vino urnam 1, S 2.

Demum sacerdotibus beneficiatis pro singulo tritici pisinale ½.

Et cantori in tritico pisinale ½, in vino S 2.

Sumula introscriptorum.

<i>Reverendissimo domino parochi</i>	L 45
<i>Reverendo domino vicario /cum expensis/</i>	71: 18
<i>Reverendo domino cooperatori /cum expensis/</i>	44: 14
<i>Reverendo domino primissario /cum expensis/</i>	121 ⁸⁹ : 8
<i>Reverendo domino capellano sancti Mauri</i>	16
<i>Domino cantori</i>	31: 16
<i>Aedituo</i>	23: 8
<i>Syndicis et camerariis</i>	40
<i>Item socio camerarii</i>	15
<i>Cruciferis</i>	37
<i>Vespillonibus</i>	8
.....	Suma L 454 ⁹⁰ : 4

Obligatio primissarii.

Primissarius Salcani tenetur singulis hebdomadibus celebrare duo sacra domi pro intentione vicinorum et benefactorum Salcanensium et omnibus dominicis et festivis diebus in absentia reverendi domini vicarii.

1. Item singulis primis diebus veneris uniuscuiusque mensis per annum in altari sancti Ioannis Baptistae pro intentione familiae Arrardi de Sonnenborth tanquam benefactricis sacrum unum, pro quibus duodecim sacris dat veneranda confraternitas sancti Ioannis annualiter L 12, dico libras duodecim. Vide folium 30.

2. Item singulis Quatuor temporibus per annum sacrum unum pro fratribus venerandae sodalitates sancti Ioannis Baptistae, pro quibus quatuor sacris solvit fraternitas libras quatuor.

3. Item pro fratribus, iisdem anni temporibus, venerandae fraternitatis sancti

⁸⁵ Pisar je izpustil črko *i*.

⁸⁶ Pisar je pomotoma dodal še enkrat isto besedo, ki pa je prečrtana.

⁸⁷ Sledi še zlog *dic*, ki nakazuje prvo besedo na naslednji strani, že izven označenega prostora za besedilo pa je s svinčnikom dodana kratica za *Nota bene*.

⁸⁸ Že izven označenega prostora za besedilo je v levem zgornjem kotu s svinčnikom dodana kratica za *Nota bene*.

⁸⁹ Nad razuro.

⁹⁰ Nad razuro.

Gabrielis sacrum unum, pro quibus quatuor sacris libras quatuor dat praedicta fraternitas.

/Reverendus dominus Stephanus Chiuch nunc peaemissarius, nunc capellanus se subscribit in libro baptizatorum 1685 et in libro mortuorum 23. februarii, qui obiit. Ita est notatus./⁹¹

[19]

4. Item pro fratribus, iisdem anni temporibus, sanctae Catharinae sacra quatuor. Dant libras quatuor tempore fraternitatis.

5. Pro anima quondam Annae Goropech, aliisque consanguineis in perpetuum annuò sacra quatuor, singulis Quatuor temporibus unum solvendum à successoribus in hereditate reverendo primissario.

6. Primissarius Salcani futuris temporibus infra hebdomades Quatuor temporum sacrum unum pro familia Marusitz. Idcirco in haereditate successores tenentur primissario tempore vindemiae contribuere pro quolibet sacro vini situlam 1, uti ex testamento defunctorum fratrum Ioannis et Mathaei Marusitz colligitur. Et pro cautione huiusce pii legati extat campus Nagorischipoti.

7. Die 7. decembris⁹² anno 1749 obiit in Domino Maria Abramitz, nata Susich, quae legavit, ut perpetuis temporibus a reverendo primissario Salcani celebretur in anniversario sacrum unum adiuncta unica oratione dominicali et salutatione angelica recitandis pro eius anima erga eleemosym L 2: 5 solundarum⁹³ ab eius filia Ursula usufructum ex vinea et domo habitationis capiente. Post mortem praedictae Ursulae domus et vinea transibunt in emolumentum ecclesiae sancti Stephani Salcani, tunc veneranda ecclesia praedictam eleemosynam reverendo primissario tribuere tenebitur.

8. Comunitas Salcani tenetur annuò contribuere reverendo primissario libras tres pro quolibet sacro, quod singulis Quatuor temporibus per annum diebus mercurii in altari beatae Mariae Virginis sanctissimi Rosarii ad intentionem excelentissimi domini Stephani Logar iuris utriusque doctoris à praedicto reverendo perficitur, prouti ex eiusmodi dispositione habetur. /Instrumentum vide infra folium 28./ Die sancto Paschae benedicatur agnus paschalis ad portam maiorem ecclesiae sancti Stephani, exponitur crux argentea ibi tenenda usque ad finem benedictionis. Pro sacerdote colliguntur ova. Nota bene. Haec benedictio spectat ad reverendum dominum primissarium.

Porro ad beneficium primissariale spectant duo campi, unus vocatus Nabregu, alter verò Podpusichiam et Plotitz dictus Stasinza, iuxta suos confines.

Praeterea ad dictum primissarium spectat quaedam domuncula à latere dextro chori posita penes coemeterium dictae ecclesiae sancti Stephani, quam capellanus vel affictuare vel inhabitare potest.

V. F.⁹⁴

[20]

Extensio eorum, quae primissarius annuo percipit ab ecclesiis totius plebis.

Baishicae seu Batthae ecclesia sancti Laurentii tritici pisinale ½

Item ex rationibus ecclesiae ..... L 2

Pro sacro benefactorum, seu Comiscina 3

⁹¹ Poznejši zapis se izven konteksta začenja na pagini 18 spodaj in se zaključí na pagini 19 spodaj. Se pa nanaša na seznam duhovnikov.

⁹² 7. X.bris nad razuro.

⁹³ Prav tako.

⁹⁴ Morda kratica za *Vertatur folium?*

<i>Cronberg. Pro 8 sacris, idest 4 pro confratribus sancti Gabrielis et quatuor pro sodalibus sanctae Catharinae</i>	L 8
<i>Pro ratione fraternitatis sanctae Catharinae</i>	2
<i>Item tali die loco prandii</i>	2
<i>Dominica Gratiarum actionis loco prandii</i>	2
<i>Pro confraternitate sancti Gabrielis</i>	2
.....	Suma L 16

<i>Cronberg. Sabato Sitiientes pro confessionibus paschalibus et prandio</i>	L 2: 12
<i>In Annuntiatione beatae Virginis pro confessionibus paschalibus cum onere sacrum aplicandi</i>	2
<i>Tempore rationis ecclesiae pro 8 sacris ad sanctissimam Tridem legendis</i>	16
<i>Item pro rationibus ecclesiae</i>	2
<i>Loco collecturae tritici</i>	3
<i>Pro rationibus sodalitatit sanctissimae Trinitatis</i>	2

<i>Chiepovani. Pro rationibus ecclesiae</i>	L 2
<i>Item ex rationibus fraternitatis sancti Ioannis Baptistae</i>	2

<i>Gargari. Ex rationibus bonorum ecclesiae</i>	L 2
<i>Ibidem ex rationibus sodalitatit sancti Martini</i>	2
<i>Item pro rationibus sodalitatit sancti Petri apostoli</i>	2
<i>In die dicta vulgo Comiscina pro sacro benefactorum</i>	3
<i>Pro confessionibus paschalibus</i>	3
<i>Pro collectura tritici</i>	pisinale ½

<i>Lochae pro rationibus ecclesiae</i>	L 2
<i>Ex confraternitate sancti Nicolai</i>	2
<i>Loquae pro rationibus sodalitatit sancti Antonii</i>	2

<i>Mauri Sancti. Pro rationibus ecclesiae</i>	L 2
<i>Tempore confessionum paschalium pro sacro</i>	3
<i>Item pro situla vini albi loco collecturae</i>	

<i>Podsenizae. Pro rationibus ecclesiae</i>	2
<i>Item pro sacro et prandio ad confessiones paschales</i>	5
<i>Pro sacro et prandio pro domo Iuliana</i>	5
<i>Item situlam 1 vini albi pro collectura, vel pecuniam.</i>	
<i>Peumae in Nativitate Domini nostri Iesu Christi praeter offertorium pro sacro</i>	3

---

[21]

<i>Peumae. In festo sancti Silvestri pro rationibus ecclesiae</i>	L 2
<i>Item pro ratione sodalitatit</i>	2
<i>Item pro prandio</i>	2

<i>Item pro collectura loco tritici</i>	3
.....	Suma L 9
<i>Peumae pro sacro tempore confessionum paschalium</i>	L 3
<i>Item tempore vindemiae pro collectura vini S 1.</i>	

<i>Podsabutini. Pro ratione sodalitatis sancti Andreae apostoli</i>	L 2
<i>Podlachae. Pro ratione sodalitatis. In Praesentatione beatae Mariae Virginis</i>	2

<i>Raunizae. Pro rationibus ecclesiae</i>	L 2
<i>Pro confesionibus paschalibus</i>	3
<i>Item pro rationibus fraternitatis sancti Danielis</i>	2

<i>Salcani. Pro rationibus sodalitatis sanctissimi Sacramenti</i>	L 2
<i>In festo sanctissimae Trinitatis pro functione in Alba ecclesia</i>	3: 4
<i>Item tali die loco prandii et pridie refectionis</i>	3

<i>Valentini sancti ecclesia pro rationibus</i>	L 2
<i>Voslaulii. In festo sanctae Agnetis ex fraternitate</i>	L 2
<i>Valentini sancti ex ratione fraternitatis eiusdem sancti</i>	L 2
<i>Item pro collectura tritici pisinale ½.</i>	
<i>Collectura verò arbitria per districtum totius plebis.</i>	

***Sequuntur aliqua è veteri urbario extracta
et pro felici memoria huic cattapano iniuncta.***

Anno 1530, indictione tertia, 7. iulii. Revisa fuêre bona ecclesiae sancti Stephani protomartyris coram domino Georgio Hermerlen, domino Iacobo Dorenbergo et Gregorio Milost, ne redditus pradictae⁹⁵ eclesiae minurentur.

Computi verò inchoati fuerunt anno ut sequitur.

Folium 61.⁹⁶ Anno Domini 1537.

Acta est ratio de bonis ecclesiae coram me Luca Pitter plebano Goritiae et Salcani, domino Mathia Zuede primissario.

Lucas Pitter parochus, Mathias Zuede primissarius. Hic

[22]

apparet, quod ab initio fuerint tantummodo duo spirituales regentes et providentes spirituali cibo populum parochiae Salcanensi subiectum. Dico duo tantùm usque ad annum 1569.

1569.

Mathias Morzina parochus, sub cuius regimine nominatur etiam vicarius, uti ex computis habetur, nimirum Leonardus Kemscher et Mathias Juvanciz⁹⁷ fecerunt

⁹⁵ Prav tako.

⁹⁶ Podčrtano s pikicami.

⁹⁷ Lenart Kemscher in Matija Juvančič sta bila tedaj cerkvena ključarja. Duhovniki, ki so poleg župnika Morcine neimenovani, so vikar Franc *de Sancta* ter kaplana Gregor *Kraygl* in Jurij (gl. Visitazione Porcia, fol. 456r).

rationem coram me plebano, vicario et primissario, cooperatore et vicinis. Ubi per puncta distinguit beneficiatos.

Ioannes Tausher parochus, 1574.

Beneficiati fuerunt duo tantum, vicarius et primissarius.

1578.

Andreas Napokai parochus et archidiaconus.

Vicarius Sebatianus⁹⁸ Kinik, primissarius Michael Zimprizh.

/Nota bene. Primissarius non erat, sed vacante capellania suplebatur et vocabatur primissarius, inde creabatur capellanus; vide librum baptismalibus 1598, folio 28, 29, 30./   */[Errat in Nota bene/⁹⁹*

1596.

Ioannes Maria Panizolli parochus.

Vicarius Georgius Lampretig, cooperator Anton Cuslin, primissarius

Ioannes Pantaleon. /Georgius Copiz capellanus; vide baptismales 1597.¹⁰⁰/

Hinc colligitur, quod cooperatura Salcanensis exordium sumpserit sub spirituali regimine reverendissimi Panizolli.

1598. Vicarius Georgius Lampretig, cooperator Anton Cuslin, primissarius et confessor¹⁰¹ Andreas Scalin.

1603.

Petrus Louscha, sanctissimae theologiae baccalaureus, parochus.

1604. Vicarius Ioannes Leon, cooperator Petrus Sinco, primissarius Georgius Lampretitz.

1615.

Iulius Allesio parochus.

Vicarius Valentin Bassin.¹⁰²

1617. Cooperator Andreas Multz, primissarius Simon Multz.

1624. Vicarius Lucas Michelitz, cooperator Mathias Cuslin, primissarius Valentin Bassin.

1632. Vicarius Lucas Michelitz /inde praemissarius seu capellanus; vide librum baptismalibus/, cooperator Christophorus Sinco, primissarius Valentin Bassin.

1638. Vicarius Mathias Cuslin, cooperator Gregor Brainich, primissarius Lucas Michelitz.

1641.

Iacobus Crisai parochus.

Vicarius Mathias Cuslin, cooperator Paulus Criviz, primissarius Lucas Michelitz.

---

⁹⁸ Pisar je pozabil zapisati črko s.

⁹⁹ Ta pripis izven tekstovnega okvirja je na levi strani vstavljene opombe in jo zanika.

¹⁰⁰ Število 7 popravlja verjetno število 9.

¹⁰¹ Verjetno tako.

¹⁰² Od tu naprej so duhovniki večinoma navedeni v dveh stolpcih.

1646. Vicarius Anton Milost. 1646. Cooperator Gabriel Lampretitz, primissarius Mathias Cuslin.

1649. Vicarius Christophorus Sinco.

1653 Vicarius Nicolaus Multz.

[23]

1662.

Ioannes Baptista Crisai parochus et archidiaconus.

Vicarius Georgius Spagnoli, cooperator Gabriel de Gabrielis,¹⁰³ primissarius Mathias Cuslin.

1673. Vicarius Petrus Milost.

1686. Vicarius Ioannes Baptista Clopetitz.

/Reverendus Stephanus Chiuch premissarius seu capellanus; obiit 23. februarii

1687./

1690. Vicarius Bernardus Fabiani, cooperator Blasius Iuch, primissarius Ioannes Michelitz.

1698. Primissarius Ioannes Balthasarus Arrardi.

1699. Vicarius Iacobus Lampretitz, cooperator Blasius Iuch, primissarius Ioannes Michelitz.

1701. Vicarius Iacobus Lampretitz, cooperator Blasius Iuch, praemissarius Lucas Milost.

/11. octobris 1702 obiit reverendissimus abbas Ioannes Baptista Crisai parochus Goritiae et Salcani et sepultus in ecclesia monialium sanctae Ursulae; vide librum mortuorum./

1703.

Philippus Sacri Romani Imperii comes de Strassoldo parochus.

Vicarius Iacobus Lampretitz, cooperator Blasius Iuch, primissarius Lucas Milost.

1710.

Marius Gibelli parochus et abbas.

Vicarius Laurentius Grapulini, cooperator Blasius Iuch, primissarius Lampretitz Iacobus.

1728.

Iosephus Sacri Romani Imperii comes Coronini parochus.

Vicarius Laurentius Grapulini, cooperator Ioannes Bresaucitz, primissarius Ioannes Milost.

1730. Vicarius Ioannes Bassini, cooperator Ioannes Bresaucitz, praemissarius Ioannes Milost.

1734. Vicarius Mathaeus Criviz, cooperator Leonardus Bensa, primissarius Ioannes Milost.

1743. Vicarius Mathaeus Criviz, cooperator Blasius Bensa, primissarius Petrus Sebastianus Milost.

---

¹⁰³ Gabriel de Gabrielis je morda identičen z zgoraj omenjenim Gabrijelom Lampretičem.

1750.

PAROCHUS

*illuminissimi et reverendissimi capitulares Goritiae.**Vicarius Mathaeus Criviz, cooperator Blasius Bensa, primissarius**Petrus Sebastianus Milost, filius Antonii¹⁰⁴.**1753. Vicarius Mathaeus Criviz, cooperator Blasius Bensa, primisarius Petrus Milost, filius Lucae^{105, 106}.*

[24]

1757.

PAROCHUS

*illuminissimi et reverendissimi capitulares Goritiae.**Vicarius Blasius Bensa.**Primissarius Petrus Milost.*

Cooperatura verò anno ut supra 1757 est supressa per decreta celsissimi et reverendissimi domini domini Caroli Michaelis, primi archiepiscopi Goritiae et Sacri Romani Imperii principis, considerantis, cooperaturam Salcanensem non fore utilem et necessariam, quatenus ecclesiae filiales huiusmodi plebis omnes eodem anno fuere sacramentatae et capellani curati ibidem commorantes, ut quilibet in suo districtu gregem sibi in partibus comissum spirituali cibo provideat. Idcirco cooperatura est suppressa, destructa et ad nihilum redacta, ac si numquam fuisset, prouti ex sequentibus emanatis decretis constat.

*Anno à nativitate Domini**1757. /26. Martii/**(omissis)*

Havendo Noi considerato, che per essersi stabilite le capellanie curate ne luogi più remoti della pieve, la cooperatura di Salcano non sia in verun modo necessaria, ne utile à parochiani, mentre questi vengono sufficientemente meglio, anzi assistiti e proveduti da capellani locali, habbiamo deliberato di totalmente supprimerla, come in effetto col tenore del presente Nostro decreto la supprimiamo et annulliamo di maniera, che in avvenire non resti ne nome, ne officio, ne beneficio e per annullata e suppressa la dichiariamo.

E peche à detta cooperatura così da Noi annullata e suppressa competevano certe rendite, utili e vantaggi et emolumenti soliti à contribuirsi da tutte le comunità, chiese e fraterne di tutta la pieve, parte delle quali rendite era fissa e certa et parte incerta et arbitraria, dell'una e dell'altra ne habbiamo fatta tale divisione, che al molto reverendo vicario di Salcano habbiamo atribuito tutte quelle rendite certe et arbitrarie, che solevano fin ora contribuirsi da terra di Salcano, dalle ville vicine di Cronperg, Locha e Bianca,¹⁰⁷ al reverendo capellano di Peuma tutte quelle certe e fisse, che contribuivansi in co-¹⁰⁸

[25]

desto distretto e così parimente al capellano di San Mauro et agl'altri di Gargaro, Batta, Chiepovano e Rauniza, di modo, che ciascheduno de capellani sudetti locali oltre le rendite già prima lor assegnate nell'erezione di cadauna capellania habbi parimente la porzione solita sin ora corrisondersi dal loro respetivo distretto al cooperatore di Salcano.

¹⁰⁴ *Filius Antonii* morda dopisano.

¹⁰⁵ *Filius Lucae* morda dopisano.

¹⁰⁶ V desnem kotu spodaj označuje kratica *Pa* začetek prve besede na naslednji pagini.

¹⁰⁷ Del besedila, ki govori o vikarjevem deležu, so pozneje podčrtali s svinčnikom.

¹⁰⁸ V desnem kotu spodaj označuje kratica *dest* začetek prvega zloga na naslednji pagini.

Al riflesso nondimeno, che il solo vicario di Salcano quantunque molt'alleggeritto da capellani locali non potrebbe nondimeno regersi al peso della cura di Salcano stesso e nelle ville annesse di Cronperg, Locha e Bianca, ne havere vigilanza sopra tutta la pieve, qualora non avesse altro sacerdote in suo solievo. Quindi ordiniamo, che esso vicario habbia un capellano curato, à cui egli sia tenuto di corrispondere annualmente oltre l'habitazione nella casa parrocchiale et il vitto anco F 50, dico fiorini cinquanta di liere cinque l'uno, restando però il capellano sudetto incaricato di celebrare à disposizione d'esso vicario alquante messe alla settimana, di portar il peso della cura nel predicare, catechizzare, amministrar li sacramenti e fare tutto ciò, che ad capellano curato e zellante s'appartiene.

Per agevolare poi al reverendo signor vicario sudetto il mantenimento del già detto capellano, considerando, che la porzione de proventi dovutisi per il passato alla cooperatura suppressa di Salcano et aggiunti come sopra à ciascheduno capellano locale sia molt'abbondante, sicche possa facilmente patire qualche diminuzione e ciò non ostante restare sufficiente congrua per detti capellani locali, perciò habbiamo disposto et effettivamente disponiamo e vogliamo, che ciascheduno locale capellano annualmente corrisponda al molto reverendo signor vicario di Salcano per il mantenimento del suo capellano una summa, e specificamente

<i>il capellano di Peuma .....</i>	<i>F 8</i>
<i>capellano di San Mauro .....</i>	<i>10</i>
<i>capellano di Gargaro .....</i>	<i>8</i>
<i>capellano di Chiepovano .....</i>	<i>6</i>
<i>capellano di Batha .....</i>	<i>6</i>
<i>capellano di Rauniza .....</i>	<i>4</i>
<i>.....</i>	<i>Summa F 42</i>

Non imputiamo capellano di Tribussa veruna corrisponsione, perche alla sua capellania non vi è aggiunta¹⁰⁹

[26]

veruna portione della suppressa cooperatura.

Finalmente acciò il capellano di Salcano possa con maggiore decenza resistere, vogliamo, che egli fare possa nella terra di Salcano et annesse ville di Cronperg, Locha e Bianca la coletura arbitraria et in tutta la pieve nella maniera appunto, che per il passato facevasi dal cooperatore, oppure ne distretti delle sei cooperature la cederà verso un annua corrisponsione ai signori cooperatori respetivi.

Extractio e veteri urbario venerandae ecclesiae filialis sancti Ioannis Baptistae Chiepovani.

Deteminatum¹¹⁰ fuit, ut reverendi domini cooperatores et beneficiati Salcanenses possint venire bis in anno ratione suae collecturae, quo tempore obligati erunt vicini correspondere eisdem dominis suas pozhedrias more solito, si verò soepius¹¹¹ venerint, non tenebuntur vicini ad pozhedrias.

Domino cooperatori, nimirum ad praesens domino Gabrieli de Gabrielis, suisque successoribus tenentur nihilominus dare suas pozhedrias iuxta catapanum.

Domino capellano sancti Valentini conceditur pozhedria una, reliquis verò temporibus et in solemnitabus habeat eleemosynam solitam ab ecclesia.

Die 25 iunii 1670. Determinatum fuit, ut pro die rationum loco expensarum detur infrascripta taxa.

¹⁰⁹ V desnem kotu spodaj označuje kratica *ver* začetek prvega zloga na naslednji pagini.

¹¹⁰ Prav tako (brez črke *r*).

¹¹¹ Namesto *saepius*.

<i>Reverendissimo domino parrocho</i>	L 20
<i>Reverendo domino vicario</i>	6
<i>Reverendo domino cooperatori</i>	6
<i>Reverendo domino primissario</i>	3
<i>Reverendo domino capellano sancti Valentini</i>	3
<i>Reverendo domino capellano loci</i>	6
<i>Aedituo</i>	2
.....	Summa L 46

In festo sancti Ioannis Baptistae determinata fuit sequens taxa.

<i>Reverendissimo domino parrocho</i>	L 16
<i>Reverendo domino vicario</i>	4
<i>Reverendo domino cooperatori</i>	4
.....	Summa L 24

[27]

<i>Translatio praecedentis summae</i>	L 24
<i>Reverendo domino primissario</i>	2
<i>Reverendo domino capellano sancti Valentini</i>	2
<i>Reverendo domino capellano loci</i>	6
<i>Aedituo Salcanensi</i>	2
<i>Aedituo loci</i>	1
.....	Suma L 37

In festo sancti Quirini deteminata¹¹² fuit sequens taxa.

<i>Reverendissimo domino parrocho</i>	L 12
<i>Reverendo domino vicario</i>	2
<i>Reverendo domino cooperatori</i>	2
<i>Reverendo domino primissario</i>	1
<i>Reverendo capellano sancti Valentini</i>	1
<i>Reverendo capellano loci</i>	3
.....	Summa L 21

Ego Ioannes Baptista Crisai parochus praesentibus vicinis haec determinavi et statui pro futuris temporibus.

Nota bene Sequens taxa ab ecclesia parochiali sancti Stephani Salcani reverendo domino primissario olim contribuebatur ut in primo catapano

<i>Pro feria quarta Rogationum</i>	L 3
<i>Pro quinque processionibus</i>	5
<i>Eundo Castagnavizam</i>	2
<i>Pro coena Corporis Christi</i>	1
<i>Pro coena et dedicatione sancti Viti</i>	3
<i>Pro die sancti Ioannis Baptistae</i>	1: 16
<i>Pro coena et dedicatione sancti Leonardi vel Udalrici</i>	3
<i>Pro die Decolationis sancti Ioannis Baptistae</i>	1: 10
<i>Ad sanctum Rochum Goritiae</i>	2
<i>Pro die sancti Lucae</i>	2
<i>Pro dominica Gratiarum actionum</i>	2
<i>Pro coena et die dicta Comiscina</i>	3

¹¹² Prav tako.

Pro quatuor amphoris vini 1: 4
Pro festo sancti Urbani 1
 ..... Summa L 31

[28]

Translatio praecedentis summae ..... L 31: 10
Pro festo sancti Barnabae 1
Marchas 8, sunt 64
 ..... Suma L 96: 10

Vini urnas 6 cum collectura.

Tritici pisinalia numero 24 cum dimidio pro collectura.

Obligationes primissarii vide supra folium 18.

In nomine Domini, amen. Atto, fatto e publicado li 12 settembre 1756 sopra la casa dell'onorata comunità alla presenza de sottoscritti testimoni.

Costituito avanti me nodaro e sottoscritti testimoni l'eccellentissimo signor Steffano Logar d'ambe le legi e della filosofia dottore et intendendo di bonificare quest'onorata comunità di Salcano e solevarla nel sommo urgente bisogno e premura, in cui si ritrova di far dinaro per efluare¹¹³ il pagamento della comugna situata sopra questa villa in confine di quella di Cronberg, recentemente comprata dall'eccelsa regia commissione deputata dalla sovrana corte alla vendita de comunali superflui, radunatosi dunque per tal'effetto de more sopra questa casa li vicini.

Antonio Comel decano.

Antonio Dujach, Urbano Marusizh, Michele Abramizh, Steffano Naglini, Giacomo Zubei, Giacomo Prion. Sei sindici del comune.

Seguono altri uomini del gia detto comune.

Giacomo Savertenic, Giuseppe Bassini, Valentin Gomiscech, Luca Keselizh, Gionni Zidigo, Giuseppe Zicigo, Lorenzo Zubei, Giacomo Golob, Antonio Canzler, Matteo Iuch, Sebastiano Golob, Steffano Oblocar, Francesco Comel, Rocco Comel, Matteo Drascech, Gionni Golob, Steffano Pachor, Giacomo Iuch, Steffano Savertenic, Bartolomio Savertenic, Giuseppe Golob, Matteo Golob, Matteo Danecizh, Bartolomio Juk, Matteo Savertenic, Francesco¹¹⁴ Bensa, Giovanni Canzler, Giorgio Srebernig, Biaggio Pizhulin, Luca Bone, Francesco Juch, Matteo Zidigo, Giovanni Pagon, Giovanni Valentincig, Gaspar Zubei, Giacomo Bone

[29]

Gioanni Drascech, Giorgio Bittesnich, Andrea Bensa, Rocco Bresgar, Steffano Prion, Gabriele Comel e Steffano Gomiscech sottodecano.

À nome ancò degl'altri uomini assenti per li quali etc. alli quali medemi tutti insieme congiurati, presenti et acetanti simul et in solidum à nome di tutto il comune ha dato, contato et effettivamente esborsato, consegnato in tanta buona corrente

monetta à vista di me nodaro et sottoscritti testimoni la summa di fiorini 100, dico fiorini allemani cento, verso li seguenti patti e condizioni.

I.

Che debba l'istessa comunità far celebrare ogn'anno alle sette ore della mattina perpetuis temporibus quatro santi sacrifici delle quatro mercordi delle Quatro tempora, idest ogni mercordi uno.

¹¹³ Prav tako.

¹¹⁴ Prav tako.

II.

Che questi santi sacrifici debba far celebrare dal reverendo capellano pro tempore sive primissario del luogo all'altare della beata Vergine del santissimo Rosario in questa parrocchiale di san Steffano verso l'elemosina di liere tre per sacrificio d'esser pontualmente dall'istesso comune.

III.

Che medemi sacrifici debbano principiarsi il mercoledì delle prossime Quattro tempora, che in perpetuum debbano esser applicati dal reverendo capellano sive primissario per esso eccellentissimo Logar, per li suoi antenati e descendenti e per le sante anime del purgatorio.

IV.

Che trattandosi de sacrifici perpetui sia tenuta la comunità oltre l'elemosina premissa di somministrare annualmente liere sei alla veneranda chiesa di san Steffano per l'uso della cera, paramenti etc.

V.

Che la celebrazione de premissi sacrifici debba farsi col premetter il segno della campana maggiore e debbano intervenire li vicini, che non siano legitimamente impediti, pregando per il loro benefattore, suoi antenati e descendenti e per le sante anime del purgatorio.

VI.

Che venendo la comunità in stato e deliberazione di francarsi dalli predetti fiorini 100 allemani et in conseguenza di liberarsi dell'obbligo della celebrazione delli quattro santi¹¹⁵

[30]

sacrifici, sia tenuta in tal caso d'eborsare l'istessi fiorini 100 all'intervenienti della confraternità del santissimo Rosario verso l'impegno di far celebrare dal sudetto reverendo capellano pro tempore alli prefissi giorni li medemi santi sacrifici verso gl'altri respetivi patti e condizioni sopra espresse e non aliter et non alio modo.

Il che tutto è stato chiaramente publicato et praevia gratiarum actione dalli soprannominati vicini à nome di tutto il comune plenis votis simul et in solidum accettato per se et eredi e successivamente et inviolabilmente osservare quanto sopra in omnibus et in qualibet parte remota quacumque exceptione tam iuris quam facti sotto obligazione di tutti li loro beni mobili, stabili, presenti e venturi in amplissima iuris forma.

Alla presenza di Luca Cobau e Giorgio Doliach, ambi di Gargaro testimoni chiamati.

Extractum et collatum cum originali penes me subscriptum existente. In cuius rei fidem Ioannes Iosephus Millost iuris utriusque doctor et publicus imperiali auctoritate notarius. /manu propria/¹¹⁶

Vienne accettato il presente legato con le condizioni preesposte e quello, che riguarda il quinto paragrafo si racomanda alla divozione e pietà de vicini l'adempimento.

Gorizia, 20. maggio 1760.

Carlo Michaelae arcivescovo di Gorizia¹¹⁷

¹¹⁵ V desnem kotu spodaj označuje kratica *Sa* začetek prvega zloga na naslednji pagini.

¹¹⁶ Med zadnjimi stavki pogodbe je vrinjen poznejši pripis s srede 19. stoletja: *Annotazione* li 30. dicembre 1850. Il prefato capitale di f. 100 è stato dal comunità consegnato agli amministratori della chiesa parrocchiale, i quali poi per il medesimo hanno acquistato dall'erario una obligazione, de dato Vienna li 1. agosto 1849, numero 24017, di f. 105, che frutta ogni anno f. 5 c. 15. Con questi si soddisfa il reverendo primissario per le 4 sante messe con f. 3. Il nonzolo ritene c. 24 ed il restante cade a vantaggio della chiesa per il suo indenizzo. Filippo Periz, manu propria, parrocho.

¹¹⁷ Precej pozneje je bila dopisana kratica, verjetno za manu propria.

Addi 28. maggio 1635.

Si fa noto, come oggi sono convenuti il molto illustre signor Baltare¹¹⁸ Arrardi de Sonnenborth consigliere cesareo et Gioani Milost il giovane, cameraro della confraternità di san Gioanni Battista nella chiesa parochiale di Salcano con consentimento di messer Gioanni Milost il vecchio, Anton Bensa, Andrea Tainar et mio, che detto signor Arrardi ha ceduto à dettà¹¹⁹ confraternità e donato un calice con la pattena et un paramento, due candellieri et promette far fare due angeli sopra il sopradetto altare et in oltre ha lasciato F 60, dico fiorini sessanta,

[31]

d'esser investiti in tanta terra per cavar l'usufrutto et un pezzo di terra co.ti¹²⁰ 37, stimata per Antonio Bensa, chiamato Na Sabelscim, confina la strada publica, illuminissimo signor conte Gioani Filippo Della Torre et messer Luca Michelitsch, acciò li camerari pro tempore siino obligati far celebrare ogn'anno messe 12, cioe ogni mese una.

Presenti furono li seguenti.

Il illuminissimo Rudolfo Coronino libero barone di Cronperg e Quisca, il nobile et molto reverendo padre Valentino Bassino et io, Giulio Alessio pievano di Goritia e Salcano, l'ho scritto di propria mano.

Obligationem missarum vide supra folium 18, numero primo et secundo.

***Ecclesia parochialis sancti Stephani protomartyris funditus est constructa
anno MDLXVI. /1566/
Pridem verò parochialis fuit ecclesia sancti Leonardi, sed sub patrocinio
sancti Stephani protomartyris.***

Li 15. dicembre 1628.

Questa é la mia condizione, che fece il molto reverendo signore pievano di Gorizia l'anno (ut supra) circa l'acchetar l'incarico dell'altare della fraterna di san Gioanni qui in Salcano, e questo é, che seguita.

Primo. Lo accetai con questo, che ciascheduno, quale sarà cameraro sia obligato di far il pasto, overò il disinar secondo il suo potere senza meter à conto alla fraterna havendo pane et vino, caponi et galline della detta fraterna, acciò possa crescer la sopradetta fraterna et io lo principiai, ma nessuno ha voluto seguitarme, siche lascio il fastidio al signor pievano. Come ancò alla consecrazione dell'altare io ho fatto la spesa si come questi sacerdoti ne havevano buona cognizione.

Li 100 fiorini et questi doi pasti ho dato con questa condizione, acciò la fraterna doppo la mia morte ogni primo mercordi del mese à far dir una messa all'altare di san Gioanni, che sarebano dodici messe all'anno, però dumque, che il signor

[32]

pievano e vicario et li sindici faranno, overò notaranno nel libro della fraterna, accioche col tempo si eseguisca questa mia mente e meli ricomandi.

Baltasare Arardi De Sonenbort.

Primissarius cooperato Salcani tenetur singulis septimanis (ut supra dictum est

¹¹⁸ Znaka za okrajšavo imena Baltazar ni.

¹¹⁹ Prav tako.

¹²⁰ Očitno gre za kratico za površino zemljišča.

folio 18) celebrare duo sacra pro intentione vicinorum et benefactorum Salcanensium et omnibus dominicis et festivis diebus in absentia reverendi domini vicarii. Hinc post obitum piae memoriae reverendi Lucae Milost pro tempore primissarii, e vita decessi 29. septembris anni 1707. Ab illo die et anno usque ad 1753, numerantur anni 45 et menses 10, defuerunt sacra legenda.

I.

N.N. successit in primissarium praedicto reverendo Lucae Milost post diem 19. septembris 1707 usque ad 23. diem aprilis anni 1708, computantur septem menses. Desunt ab eodem sacra 56

II.

*N.N. successit praedicto anno 1708 et annis 12 fuit in beneficio
Desunt ab eodem sacra 1248*

III.

N.N. post obitum praedicti assumptus fuit ad beneficium primissariale anno 1720 et annis viginti tribus fructum. Desunt ab eodem sacra 2392

IV.

*N.N. ad beneficium primissariale promotus anno 1743, quò decem annis et mensibus tribus fructus percepit. Desunt ab eodem sacra 1052
..... Summa 4748*

Nomina et cognomina praedictorum primissariorum non apposui, quia prudens lector leniter ex urbariis baptismalibus cognoscere poterit.

Cum verò praedicti primissarii cattapanum ignoraverint et diligentiam in inquirendo non adhibuerint, quia post obitum reverendi Lucae Milost pro tempore primissarii à suis haeredibus incognitè fuit retentus in domo propria. Anno autem 1753, die 20. mensis iulii, à Petro Milost pronepote antedicti reverendi Lucae in primissarium per vota vicinorum Salcanensium electo et à celsissimo et reverendissimo domino domino Carolo Michaeli primo archiepiscopo Goritiensi et Sacri Romani Imperii principe è comitibus ab Attems confirmato, hinc cattapanus fuit à praedicto Petro Milost domi inventus et ab eodem sacra duo per hebdomadas annuales sine intermissione celebrantur.

[33]

Dictum est praedictos quatuor primissarios sacra duo per hebdomadas annuales non celebrâsse pro vicinis et benefactoribus. Nihilominus primum et secundum exemptos censerem, quia pro certo non constat, utrum obligationi satisfecerint nec ne. Sed tertium et quartum minimè excusarem, quum tertius saepe remorsum conscientiae senserit et conquerebatur, dicendo: Ego quotannis ab ecclesia percipio tritici modios 24 ½ et vini hydrias 6:2, idest vini urnas sex et situlas duas, praeter fructus duorum camporum cum quadrante et affictus domuncularum penes coemeterium venerandae ecclesiae sancti Stephani et super his usufructibus perceptis et percipiendis nullam deprehendo obligationem. His prolatis satis indixit, missas piè ligatas non celebrâsse. Pariformiter quartum non eximerem, quia ex ipsiusmet ore auditum est, quod pro benefactoribus non celebraverit et quod necsciêrit fuisse talem obligationem.

Verumtamen, si duo antecedentes, nimirum primus et secundus, sacra duo per annuales septimanas pro benefactoribus et vicinis celebraverint, detractis remanent satisfacienda solummodo sacra 3444.

Porro fructus ab ecclesia etc. sine adiecta aliqua obligatione percipi nequeunt, hoc naturaliter quisque sibimetipsi prefigurare potest, sine obligatione nullum beneficium (praesertim, quando beneficium est funditus erectum) fructus licite posse facere suos. Atqui si primissarius curatus Salcani ad duas missas per hebdomadas annuales domi in ecclesia sancti Stephani pro benefactoribus legendas est ligatus, sequitur, fructus et stipendium ab ecclesia etc. perceptos et percipiendos ex fundatione provenire. Quapropter successive promoti ad beneficium primissariale caveant, ne vicini et benefactores duarum hebdomadalium missarum auxilio priventur, alioquin si neglexerint, rationem strictam coram Iudice aeterno redditori.

VIRI IN LITERATURA

VIRI

Archivio della Curia Arcivescovile di Gorizia (=ACAG)

- ◉ Visitazioni, *Liber visitationis ultra l'Isontium anni 1742*.

Biblioteca Civica »V. Joppi«, Udine (=BCU)

- ◉ f. principale, ms. 1039, *Bartolomeo da Porcia, Visitatio apostolica facta /.../ in civitate et dioecesi Aquileiensi in statu serenissimi arciducis Caroli Austriaci (1570) (= Visitazione Porcia)*.¹²¹

Pokrajinski arhiv v Novi Gorici (=PANG)

- ◉ Mikrofilmi, V – 12, št. 2: Urbar cerkve sv. Štefana v Solkanu z začetnim vpisom leta 1650.
- ◉ Mikrofilmi, V – 12, št. 3: Urbar cerkve sv. Štefana v Solkanu z začetnim vpisom leta 1686.
- ◉ Mikrofilmi, V – 12, št. 5: Urbar računov cerkve sv. Štefana v Solkanu z začetnim vpisom leta 1709.
- ◉ Mikrofilmi, V – 12, št. 7: Katapan cerkve sv. Štefana v Solkanu z zač. vpisom l. 1757.

Župnijski arhiv Solkan (=ŽAS)

- ◉ *Cattapano della parrocchia di s. Stefano in Salcano (= Cattapano)*.

LITERATURA

Baraga, France: *Župnija Miren skozi stoletja*. Miren: Župnija Miren, 2009.

Carlo M. d'Attems, *Atti delle visite pastorali negli arcidiaconati di Gorizia, Tolmino e Duino dell'arcidiocesi di Gorizia – Vizitacijski zapisniki goriškega, tolminskega in devinskega arhidiaconata goriške nadškofije – Die Berichte der Pastoralvisitationen in den Archidiaconaten Görz, Tolmin und Duino der Erzdiözese Görz 1750–1759* (ur. Franc Kralj in Luigi Tavano). *Atti delle visite pastorali – Vizitacijski zapisniki – Die Berichte der Pastoralvisitationen 1752–1774*, vol. 1. Gorizia: Istituto di Storia Sociale e Religiosa, 1994.

Carlo M. d'Attems, *Atti delle visite pastorali negli arcidiaconati di Gorizia, Tolmino e Duino dell'arcidiocesi di Gorizia – Vizitacijski zapisniki goriškega, tolminskega in devinskega arhidiaconata goriške nadškofije – Die Berichte der Pastoralvisitationen in den Archidiaconaten Görz, Tolmin und Duino der Erzdiözese Görz 1762–1773* (ur. Franc Kralj in Luigi Tavano). *Atti delle visite pastorali – Vizitacijski zapisniki – Die Berichte der Pastoralvisitationen*, vol. 4. Gorizia: Istituto di Storia Sociale e Religiosa, 2000.

De Vitt, Flavia: *San Michele Arcangelo e un catapan friulano (1393 – 1586)*. V: *Oltre i confini. Scritti in onore di don Luigi Tavano per i suoi 90 anni* (ur. Liliana Ferrari in Paolo Iancis). Gorizia: Istituto di storia sociale e religiosa, 2013, str. 107–120.

Frank, Karl Friedrich von: *Standeserhebungen und Gnadenakte für das Deutsche Reich und die Österreichischen Erblande bis 1806 sowie kaiserlich österreichische bis 1823 mit einigen Nachträgen zum »Alt-Österreichischen Adels-Lexikon« 1823–1918*, Band 3. Senftenegg: Selbstverlag Schloss Senftenegg, 1972.

Höfler, Janez: *Gradivo za historično topografijo predjožefinskih župnij na Slovenstem. Primorska: Oglejski patriarhat/Goriška nadškofija, Tržaška škofija*. Nova Gorica: Goriški muzej, Grad Kromberk, 2001.

¹²¹ Pristrčna zahvala gre Inštitutu za družbeno in versko zgodovino v Gorici – Istituto di storia sociale e religiosa di Gorizia, ki je omogočil vpogled v fotografirano gradivo ter v del prepisa, ki ga je opravil Gabriele Zanello.

Kos, Franc: Solkan v srednjem veku. V: *Jadranski almanah za leto 1924*. Trst, 1923, str. 135–142.

Kos, Milko: *Urbarji Slovenskega primorja, 2. Srednjeveški urbarji za Slovenijo, 3. Viri za zgodovino Slovencev 3*. Ljubljana: SAZU, 1954.

Morelli di Schönfeld, Carlo: *Istoria della Contea di Gorizia con osservazioni ed aggiunte di G. D. Della Bona*. Gorizia 1856, drugi ponatis (ur. Silvano Cavazza, Paolo Iancis, Donatella Porcedda). Mariano del Friuli: Edizioni della Laguna, 2003.

Paljk, Vinko: Iz cerkvene zgodovine Solkana. V: *Jako stara vas na Goriškem je Solkan, Zbornik ob tisočletnici prve omembe kraja* (ur. Branko Marušič). Solkan: Krajevna skupnost Solkan, 2001, str. 98–135.

Panjek, Aleksander: *Terra di confine. Agricolture e traffici tra le Alpi e l'Adriatico. La Contea di Gorizia nel Seicento*. Storia Goriziana e regionale; collana di studi e documenti, 2. Mariano del Friuli: Edizioni Laguna, 2002.

Pavlin, Vojko: Solkan v goriških urbarjih 16. stoletja. V: *Jako stara vas na Goriškem je Solkan, Zbornik ob tisočletnici prve omembe kraja* (ur. Branko Marušič). Solkan: Krajevna skupnost Solkan, 2001, str. 40–55.

Pavlin, Vojko: Župnija sv. Štefana v Solkanu in njen katapan iz leta 1757. V: *Arhivi 36* (2013), št. 2, str. 329–346.

Roccabruna, Carlo: La Foresta Demaniale della Panovizza negli Atti degli Stati Provinciali di Gorizi. V: *Studi Goriziani 11* (1948), str. 69–74.

Schiviz von Schivizhoffen, Ludwig: *Der Adel in den Matriken der Grafschaft Görz und Gradisca*. Görz 1904.

Stanisci, Mario: Nota metrologica sul »Catasto giuseppino«. Misure del grano e del vino nel Goriziano alla fine dell' 700. V: *Studi Goriziani 45* (1977), str. 119–132.

Vidmar, Jernej: Drobci iz zgodovine Solkana in solkanskega plemstva v 17. In 18. Stoletju. V: *Barok na Goriškem. Il Barocco nel Goriziano* (ur. Ferdinand Šerbelj). Nova Gorica: Goriški muzej, Grad Kromberk; Ljubljana: Narodna galerija, 2006, str. 117–128.

Vidmar, Jernej: Dvorec Palač in njegovi lastniki. V: *Jako stara vas na Goriškem je Solkan, Zbornik ob tisočletnici prve omembe kraja* (ur. Branko Marušič). Solkan: Krajevna skupnost Solkan, 2001, str. 82–89.

Vidmar, Jernej: Solkansko plemstvo. V: *Jako stara vas na Goriškem je Solkan, Zbornik ob tisočletnici prve omembe kraja* (ur. Branko Marušič). Solkan: Krajevna skupnost Solkan, 2001, str. 56–71.

ZUSAMMENFASSUNG

DIE PFARRE ST. STEPHAN IN SOLKAN UND IHR KATAPAN AUS DEM JAHR 1757 (TEIL 2)

In dem Beitrag wird der zweite Teil des Katapans der Pfarre Solkan aus dem Jahr 1757 veröffentlicht. Das Katapan wird im Pfarrarchiv von Solkan und auf Mikrofilm im Regionalmuseum Nova Gorica aufbewahrt. Es entstand nach der Vorlage eines älteren und heute unbekanntes Katapans, das wahrscheinlich schon im 17. Jahrhundert angefertigt wurde, und zeugt von etablierten »barocken« Mustern des religiös-gesellschaftlichen Lebens hauptsächlich noch vor den Veränderungen, die das Resultat der Reformeingriffe der kommenden Aufklärung waren. Die Pfarre gehörte Mitte des 18. Jahrhunderts zum Görzer Kapitel, das sich bei der neu geschaffenen Görzer Erzdiözese formierte. Der Görzer Erzbischof Karl Michael Attems beendetet gerade im Jahr 1757 den Prozess der Gründung von Kuraten unterstellten Kaplaneien (Ravnica, Grgar, Bate, Čepovan, Trebuša, Pevma und Štmaver) und löste in der Folge die Kooperatur (Kaplanei) in Solkan auf, was einige Veränderungen in der Verteilung der Finanzen der Solkaner Kirche mit sich brachte.

Während der erste Teil des Solkaner Katapans dem Kalenderjahr mit liturgischen Feiern folgt, widmet sich der zweite Teil weitgehend der Solkaner Priesterschaft im Zusammenhang mit den finanziellen Verpflichtungen, die die Pfarre St. Stephan gegenüber den Solkaner »Benefiziaten« und den Laien hatte, die kirchliche Aufgaben wahrnahmen. In Solkan hatten drei Geistliche ihren Wohnsitz: der Vikar, sein Kooperator und der Primissarius (Frühmesser). Die Ausgaben der Kirche, die auch die Ausgaben für die Verpflegung einschloss, betragen laut Katapan insgesamt rund 454 Lire. Von den Laien wurden der Kantor und der Mesner für die Mitarbeit beim Gottesdienst, sechs Syndizi (Vertreter der Gemeinde), der Zechmeister und sein Gehilfe (*socius camerarii*) für die Leitung der wirtschaftlich-finanziellen Angelegenheiten der Kirche sowie Kreuzträger (mit Baldachinträger) und Totengräber bezahlt. Einige Zahlungen erfolgten auch in Naturalien (Getreide und Wein), am meisten an den Solkaner Primissarius für zwei wöchentliche Gottesdienste im Jahr für die Wohltäter der Solkaner Kirche.

Alle Solkaner Geistlichen (Pfarrer, Vikar, Primissarius, Kooperator) mussten zusammen mit dem Kantor und dem Mesner nur einige Male im Jahr anwesend sein: bei drei Kirchenrechnungen, zum Namenstag des hl. Lukas, zum Gedenktag der Wohltäter der Solkaner Kirche und zum Namenstag des Schutzpatrons der Fialkirche St. Leonhard. Die Teilnahme von drei Geistlichen mit dem Vikar an der Spitze war für drei feierliche Prozessionen mit Gottesdienst vorgeschrieben: zu Fronleichnam, zur zweiten Solkaner Fialkirche St. Veit sowie für alle drei Görzer Prozessionen. Die sonstigen Prozessionen mit Gottesdiensten wurden zwischen Vikar, Primissarius und Kooperator aufgeteilt. Die massenhafte Teilnahme, die für den Tag der Kirchenrechnungen und der Bruderschaften in der Solkaner Pfarre typisch war, machte manchem Zechmeister zu schaffen, der festzustellen pflegte, dass die Ausgaben an diesem Tag zu groß seien und dass die Kasse auch wegen der großen Zahl der bezahlten Mahlzeiten aus den Nähten platze.

Den Wohltätern der Solkaner Kirche bzw. ihren Bruderschaften wird in dem Kataster viel Raum gewidmet. Der älteste bekannte Wohltäter ist der Solkaner Adlige Balthasar Arradi aus der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts, der jüngste der Jurist Štefan Logar. Seine Messstiftung aus dem Jahr 1756 wird in dem Taufregister zur Gänze zusammengefasst. Am Schluss äußert sich unserer Quelle etwas »ungehalten« über die Vernachlässigung bestimmter Gottesdienste für Wohltäter, obwohl der Grund dafür offensichtlich in der Unkenntnis des alten Solkaner Katapans lag.